

Cooperativa Agrícola

Caixa Rural
de Vilaplana

AJUNTAMENT
DE VILAPLANA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

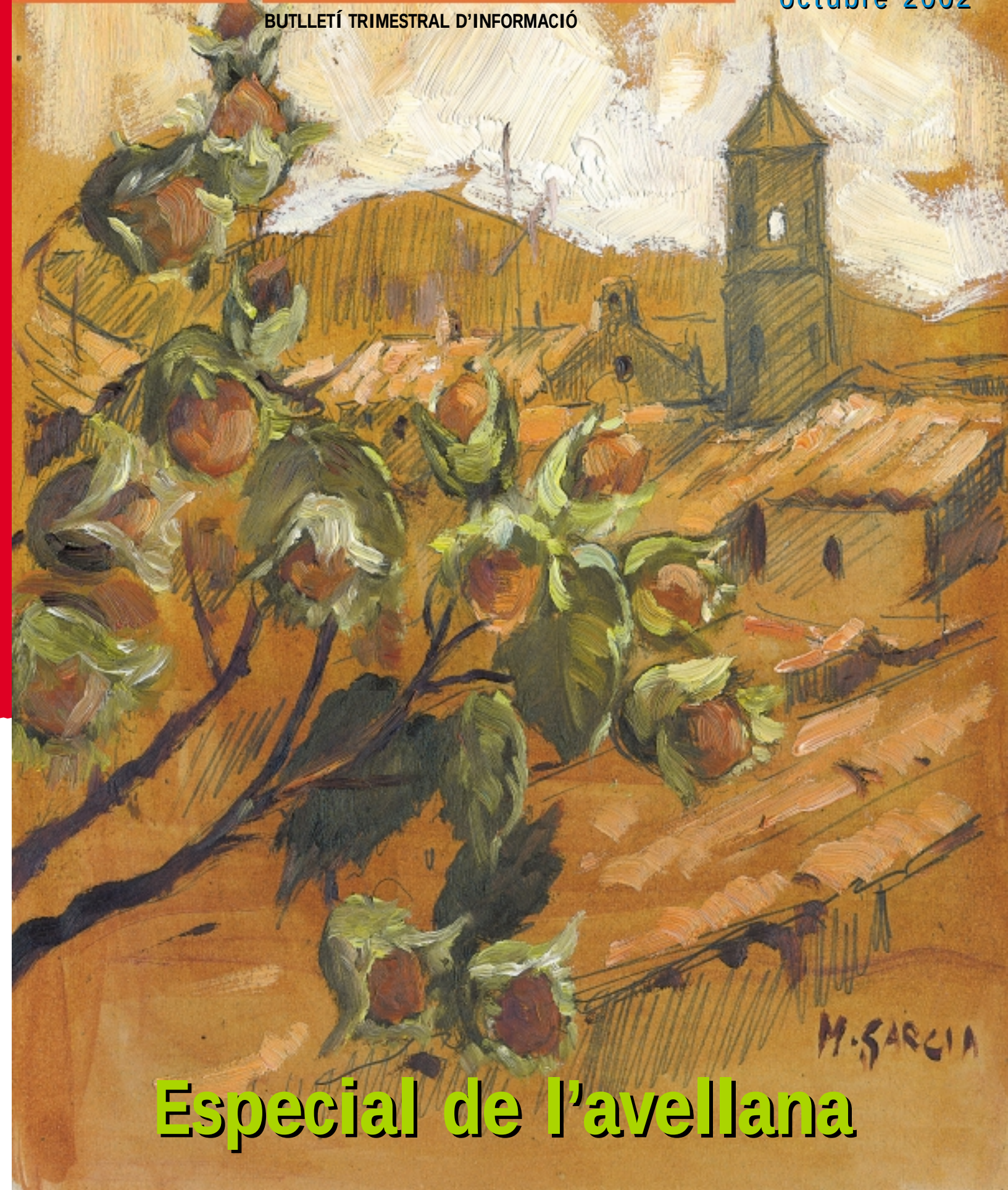
CONSELL COMARCAL
DEL BAIX CAMP

LO PEDRÓS

09

VILAPLANA
octubre 2002

BUTLLETÍ TRIMESTRAL D'INFORMACIÓ

Especial de l'avellana

editorial

AIXÒ ÉS LA JUSTÍCIA DE LA RENDABILITAT?

Si aquest trimestre *Lo pedrís* arribés a mans d'algué que no fos del camp de Tarragona, ni pagès, podria trobar fins i tot simpàtic que parléssim de l'avellana. Però si veu que tota la revista vol ser un monogràfic reivindicatiu de l'avellana, això sí que podria produir-li estranyesa.

Des de *Lo pedrís* també trobem estrany que en ple segle XXI encara s'estigui reivindicant una manera de viure, perquè pensem que l'avellana no és tan sols un conreu, sinó una manera de veure el paisatge, el país. Una manera d'entendre la vida que, si bé ha anat evolucionant amb el temps, ara hi ha gent que la vol esborrar en nom de la rendabilitat.

Quina nova llei és aquesta de la RENDABILITAT, que ens discrimina mentre permet que alguns cobrin *peonades*, que permet subvencionar grans obres hidràuliques que beneficien una minoria, que construeixen grans autovies gratuïtes que quasi bé ningú no transita...

Aquesta és la justícia de la RENDABILITAT?

Això, senyors, és l'exterminació d'una economia, d'una cultura, d'una manera de veure i entendre la vida. I ara, el que resta és fer-nos i fer-los la pregunta:

Tot això s'ha de permetre sense lluitar?

LO PEDRÍS

Edita: Lo Pedrís
NIF: G-43640267

Coordinació:
J.M. Garcia
Dolors Joanpere
Hilari Juanpere
Josep de Las Heras
Maria Huguet
Jordi Maríné
Teresa Mateu
Josep Mestre
Josep M. Musté
Mei Salvat
Teresa Serra

Correcció:
Tià Anguera
Antònia Farré
Maite Mestre
Carme Magí

Maquetació i disseny:
Maria Casanova

Portada:
Maria Garcia

Preimpresió:
Serveis Integrals
de Preimpresió sl

Impressió:
Arts Gràfiques l'Estel - Reus

DL T-1553-2000

Tirada: 350 exemplars
Preu: 2,50 euros.

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. Lo Pedrís no assumeix ni s'identifica, necessàriament, amb les opinions que els col·laboradors manifesten en llurs articles i opinions

sumari

- editorial, 2
- entrevista, 4
- enquesta, 5
- el conreu de l'avellaner al camp de tarragona, 6
- un raconet per l'avellaner, 7
- l'avellana i la unió europea, 8
- evolució del preu de l'avellana, 8
- lo món rural, 9
- tot parlant amb pere guinovart, 10
- l'avellana, un problema de tots, 12
- l'avellana: el cor t'ho demana, 13
- records i enyorances, 14
- coses de casa, 14
- l'avellana us farà més lliures, 16
- la collita d'uns anys ençà, 17
- barcelona filberts, 18
- fototeca, 19
- les avellanes a la música i a la poesia, 20
- la festa del 8 de setembre, 20
- creences antigues sobre l'avellaner, 21
- pregària per l'avellana del pagès de vilaplana, 21
- oda a europa amb llàgrimes com avellanes, 22
- estimat sr. pujol, 23
- rodolins, 23 i 25
- tancada a la catedral, 24
- si et diuen que m'he mort, 24
- l'esperança del pagès, 24
- en clifolla, 25
- la fresca, 26
- la nostra cuina, 28
- racó per a la meteorologia, 29
- passatempo, 30
- aquest estiu a vilaplana..., 31
- cartes a lo pedrís, 34
- els infants amb problemàtica, 35
- felicitats, 35

pàgina web:

www.lopedris.com

Dr. Ferran, 8 - 43000 Reus - Tel. 977 32 71 55 - Fax 977 32 17 73
ccbaixcamp@telefonet.org - www.baixcamp.telefonet.org

ELS INFANTS AMB PROBLEMÀTICA

Com a mestra d'educació especial i logopeda em vaig plantejar com a principal objectiu presentar la xerrada de manera pràctica i que pogués resoldre dubtes, aportar informació de caire general sobre el tema dels nens i les nenes amb necessitats educatives especials.

La xerrada va consistir en primer lloc a identificar quins són els problemes i les necessitats dels infants amb dificultats d'aprenentatge i/o retards intel·lectuals, motrius i sensorials -sords, cecs i/o amb mancances socioafectives.

Sorgeix el dubte: a quina escola portem els nens o les nenes amb dificultats? La resposta varia en funció de cada alumne/a, però tot i així es pot afirmar que la seva escolarització es portarà a terme de la manera que sigui més integradora possible, és a dir, en escoles ordinàries o altrament dites "escoles normals". Però en el cas que aquestes escoles no disposessin dels mitjans personals o materials per atendre les necessitats dels nens i les nenes amb problemàtica, es passaria a escolaritzar-los en centres d'educació especial.

En aquests centres hi ha un equip de professionals especialitzats que normalment no tenen les escoles ordinàries: fisioterapeuta, logopeda o mestre d'audició i llenguatge, psicòleg, psicomotricista i educadors i mestres especialitzats en l'atenció a infants amb dificultats.

Sembra que s'ha posat de moda que els que compleixen 40 anys ho celebrin tots junts.

Així doncs, aquest any no ha estat menys. El passat 31 d'agost van sopar 17 de colla, entre celebrants i "parteners", a *Ca la Peirona*. On, si no? Fixeu-vos-hi bé, a veure si sabeu qui són.

*Per molts anys
quarantons
i cincuantons!*

Una altra qüestió a plantejar és quan un infant té problemes per comunicar-se i fer-se entendre. Què podem fer? Com podem ajudar-lo?

Quan el problema consisteix en el fet que l'infant no pot fer ús de la veu per parlar hem de buscar una manera alternativa perquè pugui comunicar-se i expressar-se, per mitjà de gests amb les mans, amb imatges - fotografies - dibuixos - símbols ...

Quan el problema és que no entenem què diu perquè no articula prou clar o bé perquè no té paraules per expressar-se, què podem fer des de la família? Doncs és molt positiu per al desenvolupament lingüístic que conversem amb l'infant diàriament i practiquem l'expressió oral comentant imatges o fotografies familiars, lectura de contes, cançons, onomatopeies, dites, refranys, jocs... El missatge més essencial de la xerrada és conscienciar que els infants amb problemes necessiten estimulació continua des que són nadons, ja que aquesta estimulació els ajudarà a tenir més recursos personals i autonomia per a integrar-se a la societat.

És bàsic que aquests nens i nenes gaudeixin de l'oci i temps lliure participant en la mesura del possible en esports, excursions, sortides, festes ... No se'ls ha de sobreprotegir ni aïllar a casa - res més lluny que això - sinó tot al contrari, se'ls ha de posar al seu abast diferents aficions i potenciar el bon ús del temps lliure perquè se sentin valorats i participants actius en el seu medi social i personal.

NÚRIA MENSA ROIG

felicitats!

També, el dia 14 de juliol ho van celebrar els que en feien 50. A *Ca la Peirona*, és clar. No sabem, però, si després van anar de «marxa». Riure, d'això segur que se'n van fer un tip.

DIADA DE NATACIÓ

El passat 15 d'agost va tenir lloc a les piscines del Casal vilaplanenc la ja tradicional "Diada de Natació". El dia va ser assolit com correspon a les dates. Als nens i no tan nens ens van fer gaudir de l'espectacle, de tal manera que tots els participants van ser obsequiats al final amb un record de la diada per part del Casal vilaplanenc. L'esdeveniment esportiu es va tancar amb forts aplaudiments per part de tots els espectadors.

FESTIVAL D'ESTIU AL CASAL

El diumenge 25 d'agost es va celebrar, un cop més, el festival d'estiu del Casal, amb la sala plena com un ou, per tal de gaudir, una rera l'altra, de les interpretacions dels més petits i dels no tan petits del nostre poble. Aquest any l'espectacle va ser agosserat i més d'un va tenir un ensurt. Des del "Pedrís" us felicitem i animem a continuar. Sembla que els recursos artístics no s'han esgotat.

cartes a lo pedrís

El Mariano Schor és un jove argentí de 24 anys que professionalment es dedica al socorrisme a les platges de Mar del Plata. Degut a la situació tan difícil que es viu a l'Argentina, també dedica una part del seu temps a ajudar els més necessitats. Aquest estiu, ell i dos-cents companys més, es van desplaçar fins a Catalunya per treballar de socorristes i conèixer coses noves.

El Mariano no volia marxar de Vilaplana sense acomiadar-se i agrair el bon acolliment que ha tingut, és per això que va deixar aquesta nota.

Des de LO PEDRÍS, també li volem agrair la seva professionalitat i l'excel·lent tracte humà que ha tingut ja que la seva presència ens ha fet sentir a tots més bé.

Gràcies Mariano!

No quería irme sin antes decirles a todos ustedes, grandes y chicos, lo bien que me sentí en el pueblo, no solo es un lugar muy precioso, sino que la gente que lo habita lo hace aún más bello y especial.

Quería que sepan lo importante y lindo que es, que en momentos tan difíciles como los que atraviesa la gente de mi país, donde tanta gente no puede alimentar a sus hijos, donde la desesperación se adentra en el alma de la gente, salir y encontrar un lugar en el mundo donde uno se sienta como en casa, donde todos estamos igualmente valorados ha sido muy confortable para mí. Mi espíritu seguirá creyendo que no hay, que no existen fronteras para muchas personas y ojalá que fuera para todas las cosas.

Me ha ayudado mucho y me ha dado muchas fuerzas para volver y aunque sea dar una mano a quien la necesite, un plato de comida a algún niño, pero sobre todo llevar en mi mirada una lágrima de esperanza a un mundo tan complicado. Solo puedo decirles una sola cosa:

Gracias gente de Vilaplana !!! Gracias de corazón!!!!

NIT DE JAZZ A VILAPLANA

El passat 24 d'agost, el grup JAZZ CONNECTION TRIO, compost per Pau Terol (piano), Jacob Garcia (baix), i Roger Jansà (bateria), magníficament acompanyats per Vladý Glassó (saxo tenor), ens van presentar una vetllada musical poc habitual al nostre poble.

Fent honor al nom, la connexió amb els que hi vam assistir va ser total, aconseguint arrencar càlides ovacions al final de cada peça en resposta a la brillant execució per part dels instrumentistes.

presentació

Amb aquest número 9 de "Lo Pedrís", que ara teniu a les mans, ja s'han complert dos anys de la nostra revista. Hem pensat que una

bona forma de festejar-ho era unificar tots els esforços per compilar un monogràfic sobre el món de <<L'avellana>> i la societat rural que la cultiva. Una societat amb una forma de vida lligada a la terra i als seus fruits que ha esdevingut, des de fa més de cent trenta anys, el passat soci econòmic més recent de la comarca, i que en l'actualitat passa per una situació delicada, complexa i, potser, desesperada. Un món rural amb una història i amb un paisatge concret que conformen un patrimoni social, cultural i natural que hem heretat dels nostres pares i que no podem deixar al marge si no volem que els nostres fills quedin orfes d'aquesta riquesa patrimonial que ens identifica com a poble i territori. Un territori amb una agricultura que ha garantit, durant molts i molts anys, la sostenibilitat i la cura del medi natural propi de forma que tots hem pogut gaudir els avantatges que aquest conreat i mimat entorn ens atorga. Una pagesia gràcies a l'esforç i al treball de la qual, molts de nosaltres hem pogut cursar estudis, construir o millorar les nos-

tres cases, viure amb qualitat de vida i confort o bé escollir altres opcions laborals per tirar endavant. I això, encara que ara per ara podem estar allunyats o desvinculats de la seva forma de ser i de la seva problemàtica, ha estat i és una realitat que no podem ni hem d'oblidar ni defugir, ja que qui perd els orígens perd la identitat.

Hem procurat que en aquest especial sobre <<L'avellana>> tinguin cabuda tota mena d'opinions, articles, recerca, entrevistes, històries, poesies, contes, humor, passatemps... Tot presentat i amant des de distintes veus i des de diversos àmbits d'estudi per tal que conformin un ampli ventall de possibilitats a l'hora d'abordar la riquesa i la complexitat que suscita el tema que ara i aquí ens ocupa. Des de l'editorial, els articles d'opinió de destacats activistes sindicals del món de la pagesia que vindiquen el legítim futur del cultiu de l'avellaner dins de la societat actual, o bé escrits de recerca sobre l'avellana des del punt de vista de la seva història, de la llengua, del comerç, de la geografia rural, de la dietètica, de l'evolució de la collita; passant per les seccions habituals de la revista com ara "L'Entrevista", en aquest cas amb

Sebastià Besora actual president de la Cooperativa agrícola de Vilaplana, així com l'apartat infantil de "La Fresca", de "La nostra Cuina", del "Racó de la Meteorologia", del subtil i irònic humor del "Txinc- Txenc Magazine"... Tot és vàlid i necessari per documentar, crear estat d'opinió, incitar el debat, aportar possibles respostes i, en definitiva, retre un petit però documentat i entranyable homenatge a un cultiu i a una pagesia que, a principis d'aquest nou mil·lenni, passa per hores baixes i molt delicades, i que entre tots hem d'intentar salvaguardar.

A més de l'especial apuntat, aquest número també hi incorpora al final les diverses activitats realitzades al poble durant aquest estiu. Així com un exemplar del full d'anuncis de la llengua catalana la <<Falca>> que ens ha facilitat el Consorci per a la Normalització Lingüística de Reus i que incorporarem a partir d'ara en cada exemplar de <<Lo Pedrís>>. D'altra banda, us volem informar que per al pròxim número 10 de Nadal obrim una nova secció que necessita de la vostra col·laboració. Estem recollint els contes que ens han explicat de petits. Si en recordeu algun, explica'ns-el o fes-lo arribar a la Remei Salvat que serà l'encarregada d'aquesta secció.

- MOQUETAS
- PINTURAS
- ESMALTES
- BARNICES
- COLAS
- PAPELES PINTADOS
- BROCHERIA

Comercial
ROSAN

Pedreria del Coubí, 5
Tel. 977 / 31 71 54
43206 REUS

iberCaja

SEBASTIÀ BESORA CABRÉ President de la Cooperativa Agrícola de Vilaplana

Vigilats per unes esplèndides vistes dels cingles, el Sebastià ens ha rebut al menjador de casa seva.

Després d'una serena xerrada equipada amb contundents càrregues de profunditat, hem pogut anar deduint una anàlisi de la realitat de la circumstància més propera que envolta l'incert món de l'avellana.

El futur no es dibuixa pas gens clar, potser per això la paraula "esperança" ha anat planant en tota la conversa, com a moderador d'un desequilibrat diàleg entre el passat recent i el futur proper d'aquesta fruita seca.

A casa érem molta colla, però ens trobàvem que a l'hora de la collita havíem d'arregar bastanta cosa. Als primers anys, venia gent de la muntanya, de Prades, després ja va venir gent del Rossell, Tortosa, i més tard en van venir bastants d'Andalusia, fins i tot també van venir gitano a plegar.

re cosa per la senzillera raó que no té prou autonomia, depèn massa del comerç, la prova de tot això va ser la feinada que va tenir per sobreviure a la crisi de la Unió. I quan la gent se'n va adonar, molts ens van anar abandonant. Cada vegada sembla més clar que fer inversions és més complicat perquè no saps qui hi ha darrere.

I arriba el moment en què les coses es compliquen...

La cosa es va començar a enredar cap a l'any 88 o 89, després d'allò de Txernobil (que havia fet pujar els preus) fins a arribar a l'actualitat. Ara estem passant un moment dolent, però tot i que els preus són avall del tot, estem pendents dels ajuts, a veure què passarà, sense perdre l'esperança. La perspectiva no és massa clara, sembla que per part dels polítics no hi hagi massa voluntat d'arreglar-ho, tot i que de la mateixa manera que ara va malament, podem esperar que s'arregli una mica.

Amb tot aquest panorama, quin paper creu que hi juga la Cooperativa?

Per desgràcia, la Cooperativa d'un poble tampoc pot fer molt. Lluitar per una millora dels preus passa per una capacitat de producció elevada, i la comercialització és molt difícil. Amb tot, em penso que el fet de pertànyer a la Selva ens ha pogut ajudar una mica, però sempre ha estat just. És molt petit el marge amb el qual pot jugar una cooperativa d'un poble petit.

És, però, massa agosarat pensar que sense la Cooperativa això no hauria tirat endavant?

La Cooperativa ha fet que s'aguantés, però tampoc veig que hagi pogut fer gaire

3ª ESCOLA ESPORTIVA: "L'ESTIU FESTIU"

Is passats mesos d'estiu, juliol i agost, va tenir lloc, a les instal·lacions municipals per a tota la mainada del poble, la 3ª Escola Esportiva l'Estiu Festiu.

L'escola comptava amb un professorat qualificat i es van dur a terme activitats molt instructives i diverses: jocs aquàtics, tallers, habilitats motrius, excursions a peu, esports col·lectius i d'altres, on els infants s'ho van passar d'allò més bé. L'escola estava co-organitzada pel Consell Esportiu Baix Camp i l'Ajuntament de Vilaplana, un acte d'animació infantil, el dotze d'agost, va servir per clausurar l'edició d'aquest any.

ASSEMBLEA D'UNIO DE PAGESOS A VILAPLANA

El passat dia 11 de juliol es va celebrar a Vilaplana l'Assemblea Itinerant d'Unió de Pagesos, que fa prou temps Dresde convoca cada dijous, seguint les comarques i pobles productors d'avellana.

Aquesta vegada no va ser gaire diferent de les altres. Normalment s'està pendent de les reunions de la Comissió Europea d'Agricultura i de les converses del Ministeri d'Agricultura. Aquell dia encara s'estava en plena presidència espanyola a la CE, i esperàvem que el ministre espanyol aconseguís quelcom de positiu.

Hi va haver una assistència d'unes 700 persones de llarg, i a diferència de l'anterior assemblea, aquesta vegada es va fer a la pista.

Aquesta petita ressenya ens l'ha proporcionada en Jaume Cabré, i li volem agrair que s'hagi posat en contacte amb Andreu Ferré, Pep Sunyer i Pere Guinovart, i haver fet possible disposar dels seus punts de vista.

XIV MILLA URBANA

A la categoria absoluta femenina, Sílvia Muntané, també del FC Barcelona, va guanyar la seva cursa (4'57".07). La corredora vilaplanenca Jèssica Bonet va quedar 9a (5'53".30).

Pel que fa a la resta de categories hi va haver una bona participació local amb les classificacions següents:

-Aleví masculí: Pol Mestre 9è; Adrià Alonso 10è; Pau Prades 12è; Eloi Garrido 13è i Xavier Huguet 14è.

-Aleví femení: Clàudia Aymamí 5a

-Infantil masculí: Jordi Novell 3r; Edgar Bonet 8è; Enric Parella 9è.

-Benjamí femení: Mireia Ferré 5a.

-Benjamí masculí: Aleix Ferré 4t.

-Pre-Benjamí femení: Aina Juanpere 3a; Bàrbara Franquet 4a.

-Pre-Benjamí masculí: Aitor Salvat 3r; Guillem Cabré 10è; Roger Juanpere 14r; Guillem Sandrà 16è.

Els participants en el grup P3,P4,P5: Alba Àvila 4a; Adrià Salvat Bonet 5è; Gerard Juanpere; Roger Just; Marta Mateu i Enric Anguera Aixelà.

En acabar les curses es va fer el lliurament de premis i un petit berenar.

C. Casal, 3
Tel. 977 81 56 52
43380 VILAPLANA (Baix Camp)

TECPERVAL

TÈCNICS EN PERITATGES I VALORACIONS

Camí de l'Aleixar, núm. 42, L-4
43202 REUS (Tarragona)
Tel. 977 32 62 44
Fax 977 32 64 58

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85
43201 REUS
Plaça de les Províncies, 1
43840 SALOU

SALVADOR JUANPERE PREMIAT A LA BIENAL D'ART DE TARRAGONA

Entre els premiats per la Biennial d'Art de la Diputació de Tarragona, l'escultor vilaplanenc Salvador Juanpere va ser el primer guardonat, amb el 31è premi Julio Antonio d'escultura. Des de **LO PEDRÍS** moltes felicitats al nostre amic i col.laborador Salvador.

ELS PAGESOS EXIGEIXEN AJUDES PELS FRUITS SECS BOTANT FOC

Les pagesos de Vilaplana, convocats pel Sindicat Unió de Pagesos (UP) es van afegir a la protesta i el passat 21 de juliol van encendre un foc controlat a l'entrada del poble. Amb aquesta acció es volia simbolitzar l'estat en què quedaran els camps catalans si la Unió Europea (UE) no aprova les ajudes al sector. Segons els productors aquesta ajuda s'hauria de situar sobre un mínim de 500 euros (83.193 ptes.) per hectàrea, per poder garantir la pervivència del sector. De moment, el comissari d'agricultura, l'austriac *Franz Fischler*, la vol reduir a 100 euros (16.638 ptes.) per hectàrea, una xifra fins i tot inferior a la que es rep actualment.

Amb aquest ordre de coses i com a president, quins creu que són els objectius de la cooperativa a curt termini?

Ara estem concentrats en la premsa nova de l'oli. Pràcticament ja està fet. Després d'això, que ens portarà dos o tres anys, ja veurem què passarà.

La gent sembla que ho espera bastant, Tothom prefereix l'oli del seu poble, encara que no tingui oliveres, és una bona compra o fins i tot pot ser un preuat regal als familiars.

Aquests darrers anys havíem notat que, amb l'oli actual, havien baixat força les vendes, per això vam pensar que si era oli del poble potser se'n vendria més, a més de contribuir a l'escassa indústria que hi ha. Si el poc que tenim ho anem perdent, no quedarà res!

I arriba la pregunta del milió: Quin futur li veu a l'avellana? Què creu que pot passar?

Jo diria que aquest és un moment molt difícil: els preus no han variat des de les caigudes de l'any 92, la gent s'ha fet gran i al darrere no continua ningú..., però no hem

de perdre l'esperança i mirar si es pot arreglar alguna cosa. Però si no hi ha voluntat política perquè això s'arregli, és difícil.

Però no li sembla que el problema que té el pagès de l'avellana és que es preocupa molt de la collita però no tant (o gens) d'on fa cap o què se'n farà finalment?

El fet que moltes avellanes van a "resultes" pot haver estat la causa que la gent no visqui tant el dia a dia del preu del mercat. També pot ser degut al monocultiu. Potser per això no han sortit productors que comercialitzin ells mateixos el seu producte. A més, allí on tot són avellanes difícilment es podrà trobar a prop un mercat per vendre. Algú ho ha intentat i la prova és que actualment les tres o quatre empreses que s'hi dediquen a fons, treballen més amb l'avellana turca que amb la del país...

I els turcs en tenen la culpa?

És clar que no! Però la producció estimada per enguany ja supera la demanda mundial, a banda de la producció nostra i la italiana. Tots aquests excedents provoquen una baixada de preus tremenda.

Com creu que es podria arreglar això? Doncs l'única manera seria controlant o regulant aquests excedents. També valdria la pena tenir en compte l'alternativa que es presenta amb l'ametlla, que porta en aquest moment un preu més raonable.

El futur passa, doncs, per l'abandó del monocultiu?

Sí, però també cal canviar una estructura productiva que té una mà d'obra a la ratlla dels cinquanta anys, o més. I és prou cert que la diversificació pot ajudar a aguantar una miqueta més.

Quant a les mobilitzacions dels pagesos, creieu que les queixes arriben d'alguna manera on han d'arribar?

Alguna cosa arriba. El que passa és que estan dient que sí, quan sembla que en el fons ens estan fent passar amb raons perquè la cosa s'acabi. Potser fa falta donar un cop de coll, ja que si tot i queixar-nos no ens fan cas, ni *naltros* no diem res... Tot plegat és una lluita diària contra el preu, el temps, les polítiques... Els problemes s'acumulen.

LA REDACCIÓ

1) Segons el teu record quin creus que ha estat el millor moment per l'avellana? 2) Quina perspectiva de futur li veus a l'avellana i al seu entorn rural?

Jaume Anguera Mes- tre (42 anys)

1) Els anys vuitanta van ser uns anys força bons per a l'avellana.

2) El mercat tendeix a la globalització i això del lliure mercat només ens perjudica ja que no hi haurà ningú que apliqui una *clàusula de salvaguarda* per protegir el preu de l'avellana. Mentre això no passi, els turcs produeixen molt barat i rebentem el mercat. El futur no el veig gens clar.

Josep Pàmies Tost (45 anys)

1) El millor moment que jo recordo va ser quan hi va haver l'accident de Txernòbil. El producte es va encarrir molt i van arribar a anar a 236 ptes/ l. Ara, va durar poc, uns tres mesos només i després van tornar a baixar.

2) Mentre els governants, o les persones que ho puguin fer, no posin mecanismes per tal que primer es pugui vendre el producte d'aquí, a bon preu i després el que ve de fora, a l'avellana li veig un futur molt negre.

Teodoro Tost Cabré (25 anys)

1) Sempre ho he vist malament. Ara el millor moment que jo recordo, va ser fa dos anys quan es pagaven a 220 ptes / l, més les 25 ptes de subvenció per quilo d'avellana amb closca i la resta de subvencions que ja rebíem.

2) Tota la pagesia en general està malament i només li veig futur s'hi ho subvencionen com una manera per conservar el medi.

Maria Juanpere Altès (65 anys)

1) Deu fer uns quinze o setze anys que van anar molt bé i el pagès es defensava la vida bastant bé, però allò va durar poc.

2) Ara el sector està molt xafat i la gent força desmoralitzada. Els joves no en volen saber res de la terra i si a sobre ens treuen les poques ajudes que tenim, llavors segurament anirà malament del tot i encara s'abandonaran més els conreus.

Jaume Juanpere Estivill (80 anys)

1) Mira, no m'agrada gaire parlar de l'avellana, ja que em produeix molta ràbia i al mateix temps molta tristesa veure com hem perdut tot el capital que amb les seves suors i esforços ens van deixar els nostres pares. Ara ja s'ha fet tard i de poc serveix que donin subvencions quan molts pagesos ja han marxat a buscar feina fora. Els que encara aguanten, a tots els treballa la dona i això ajuda a substar econòmicament la família. 2) El futur de l'avellana el veig tan negre com la nit i ni recordo quants anys fa que anaven bé de preu.

24 HORES DE FUTBOL SALA

Les dissetenes 24 hores de futbol sala de Vilaplana es van celebrar els dies 27 i 28 de juliol. Hi van participar 18 equips, dels quals 5 eren de Vilaplana (Smoking de Luxe, Vilaplana, La Mussara, Un gol cada un i els Romanesos). Els dos primers van arribar a semifinals on van ser eliminats. La final la van disputar Zipotes contra Mites, els primers van ser els guanyadors del torneig.

- CONSTRUCCIÓ DE PISCINES
- MANTENIMENT
- PRODUCTES QUÍMICS
- REGS DE JARDÍ I FONTS
- FONTS ORNAMENTALS

LA SOLUCIÓ PER A LA SEVA PISCINA Recobrimet amb LINER

- Solució definitiva al problema de les juntes
- Rehabilitació de piscines i basses d'esbarjo
- Decoració de piscines al seu gust
- Piscines de grans dimensions
- Amb garantia fins a 10 anys

Av. Europa, s/n • Pol. Ind. Constantí
Tel. 977 29 65 12 - Fax 977 29 65 94
43120 CONSTANTÍ / e-mail: aiguanet@interbook.net

EL CONREU DE L'AVELLANER AL CAMP DE TARRAGONA. APUNTS HISTÒRICS

L'avellaner (*Corylus avellana*) és un arbust de la família de les betulàcies present a moltes àrees temperades de l'Hemisferi Nord. Les seves formes silvestres viuen en vessants obacs i fons de valls fluvials, generalment àrees fresques i ombrejades, associades amb freixes, aurons i roures. Aquí, però, ens interessa el seu ús agrari i, especialment, l'evolució de la seva presència a la nostra àrea geogràfica.

Abans del segle XIX

El conreu de l'avellaner és antiquíssim. Ja és mencionat en remots manuscrits xinesos. Els grecs clàssics les anomenaven *nous pòntiques* per provenir de les ribes del mar Negre.

Els primers testimonis dels conreus a la península Ibèrica ens els donen alguns escriptors àrabs que, fins i tot, arriben a citar diverses varietats d'avellana. Potser aquestes coincideixen amb les actuals o en són l'origen. Aquests mateixos autors ens indiquen que es recollien plançons d'avellaners silvestres a la muntanya per trasplantar-los en horts o "jardins" de la terra baixa. En els seus textos es dona a entendre que la procedència dels plançons és autòctona. Així es desmunta la teoria de l'origen asiàtic de les nostres avellanes.

Al Camp tenim referències escrites del conreu de l'avellaner des del segle XIII. El tenim documentat l'any 1287 a Alforja, el 1296 a la Selva del Camp, el 1331 a Vilanova d'Escornalbou i Duesaigües. Durant el segle XV l'arquebisbat de Tarragona obtenia quantiosos beneficis del delme¹ sobre les avellanes plegades a la Selva. Sembla que aquests camps d'avellaners se situaven quasi sempre en vessants muntanyosos, espais poc apropiats per al conreu del cereal, majoritari aleshores.

Sabem també que a Valls a partir de 1460 es va impulsar la plantació d'avellaners per tal de substituir el conreu del canem, en aquell temps molt corrent a la zona. Sembla que en els següents segles la situació no va canviar massa. L'avellana va continuar sent un producte agrari secundari davant altres produccions més típicament mediterrànies: primer els cereals i, a partir dels segles XVII i XVIII, la vinya. També el seu paper era inferior al de l'oliver i el garrofer. S'ha calculat que durant el segle XVIII a tota la nostra àrea geogràfica es podia arribar a recollir un màxim d'uns 80.000

sacs d'avellana de quartera² i mitja. En el cens de població i producció econòmica realitzat el 1802 es posa de manifest que al municipi de Reus no s'hi produïa ni avellana ni ametlla, almenys en quantitat apreciable. Això sembla demostrar que a principis del segle XIX l'avellaner continuava confinat a les àrees de muntanya.

El segle XIX

La situació que acabem de descriure no comença a canviar fins ben entrada aquesta centúria. L'avellaner hagué d'esperar que la vinya patís diversos assots per poder començar a imposar-se. El primer pas cap a la substitució s'exposà l'any 1862: en una reunió convocada a Reus per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre³ alguns experts proposen el conreu de l'avellaner com a alternativa a la vinya, aleshores molt malmesa per la plaga de l'oidi⁴. No sembla que aquesta iniciativa tingués massa èxit, malgrat els molts problemes que donava també el mildiu en els ceps. En els decenni successius, Catalunya, i especialment el camp, va viure la millor època per al comerç del vi. L'extermi de les vinyes franceses a causa de la fil·loxera comportà un augment espectacular de les exportacions i els preus de venda.

Finalment, però, la fil·loxera acaba arribant a la comarca (1895) i la devastació serà total. En aquestes condicions es reprèn l'antiga idea d'anar extenent el conreu de l'avellaner. Aquest, mica a mica, anirà sortint de les petites clapes muntanyenques i conquerint la plana del Camp.

El segle XX

És, sens dubte, el segle de l'avellana a les nostres comarques. De ser un conreu menor o residual passa a convertir-se en majoritari al Baix Camp i en molt important a l'Alt Camp, Tarragonès i Priorat. Un exemple ben documentat: el 1900 l'avellaner suposava el 0,5 % dels conreus al terme de Reus i el 1962 el 26 %. A altres municipis aquest percentatge és encara molt més elevat. Cap a les dècades de 1960 i 1970 s'arriba quasi bé al límit del monocultiu. El cas de Vilaplana en seria un bon exemple.

Aquest enorme creixement de l'avellaner es va donar, sobretot, a costa del retrocés progressiu de la vinya, però també de l'oliver, el garrofer i el cereal. Aquesta expansió no va

compensar, però, totalment la pèrdua d'espai agrícola provocada per la crisi de la fil·loxera. De manera que molts terrenys, especialment de muntanya, abans ocupats pels ceps, van quedar erms i ara són de bosc.

L'èxit de l'avellana a la comarca va convertir Reus en el principal centre exportador de fruita seca de l'Estat espanyol amb nombroses empreses magatzemistes i transformadores. Paral·lelament es va estendre el cooperativisme, que durant la segona meitat de segle es convertirà en un element decisiu i dinamitzador de l'activitat agrària.

L'economia lligada a l'avellana ha patit les vicissituds d'un segle convuls amb moments d'eufòria notable (les dècades de 1910 i 1960 per exemple) i altres de moltes dificultats (els inicis dels 30, la Guerra Civil, les intervencions sobre preus i exportacions de la postguerra). L'entrada a la CEE⁵ (ara UE) el 1986 lluny de significar un avantatge per als agricultors va suposar l'inici d'una nova crisi, que ara sembla definitiva. Els acords preferencials amb Turquia i la saturació dels mercats internacionals en l'era de la globalització van portar a una caiguda continuada dels preus de venda que feia inviable la continuïtat de les explotacions. Es va optar per dues vies: l'abandó i la reivindicació. Efectivament l'abandó de l'activitat agrària ha estat significatiu des dels 80, però no és menys veritat que a la vegada va sorgir del territori un gran esperit de lluita i resistència. L'anomenada "guerra de l'avellana", encapçalada principalment pel sindicat Unió de Pagesos, ha suposat poder aconseguir guany significatiu que han permès allargar la vida de les explotacions, però no assegurar el futur del sector.

El segle XXI

Tot sembla indicar que serà aquest el segle de la desaparició del conreu de l'avellaner al Camp. Fins i tot és possible que suposi la fi de la mateixa activitat agrària a la comarca. No es veu una sortida clara a la crisi de la fruita seca i la taxa d'activitat al sector primari (agricultura, ramaderia i pesca) està sota mínims. Només una acció molt decidida de les administracions pot evitar la desaparició de la pagesia en una regió que ha estat durant segles el puntal de l'agricultura catalana i en la qual l'avellana ha estat un motor de progrés i creació de riquesa.

aquest estiu a vilaplana...

JORNADES CULTURALS 2002

Any rera any, la Casa de cultura ha intentat cercar l'interès de tots els sectors del poble amb activitats que agradessin a tothom. Les Jornades Culturals són una d'aquestes activitats que es dugueren a terme del 30 de juny al 21 de juliol del present any.

L'acte de presentació, tot menjant xocolata, tingué lloc al pati de les escoles el dia 30 de juny, i el president de la Casa de Cultura ens llegí el programa d'actes que tot seguit explicarem:

Vàrem començar el dia 2 de juliol parlant de la dieta, a càrrec de Marta Torrentó Solà, dietista de l'Hospital de Sant Joan de Reus. Després férem una excursió al Delta de l'Ebre, que va servir per veure la importància de l'aigua per l'equilibri de la natura. Vàrem menjar fideuiejat i els més atrevits anàrem a la "xarca dels ànecs" intentant veure algunes aus, com per exemple, coll verds, camallargs, la polla d'aigua ... que semblava que estiguessin a tocar, però després del revelat de les fotos reglamentàries no es veien tan a prop.

El Sr. Sugranyes ens parlà de la natura més pròxima: camins, senders, racons de la muntanya que semblava que només els coneguessin els vilaplanencs i no gent de fora vila. El grup de teatre ens va fer passar una bona estona amb l'obra "La importància de ser Frank" d'Oscar Wilde. I per als menuts de la casa es van preparar uns titelles a càrrec del grup Putxinell-lis-Tarabana, on riguérem des dels més grans fins als més petits. Per aclarir els dubtes sobre allò què passaria abans i després de ser declarada la Mussara Parc Natural, varen pujar dos tècnics del departament de Medi Ambient de Tarragona a fer-nos cinc cèntims de quins inconvenients tindrien pagesos, caçadors, hostaleria, excursionistes ... Però la sensació després de la xerrada fou que es tenien els mateixos dubtes que abans, per la qual cosa queda pendent tornar a tractar aquest tema en una propera ocasió.

La Núria Mensa ens va parlar de la problemàtica de l'entorn familiar i escolar amb infants amb problemes, un fet que si no el vius de prop no s'és conscient del que comporta, per la qual cosa es va concloure que la societat està poc mentalitzada. També vam tenir dansa de l'Escola Artis-Arts, els quals ens demostraren que amb molt sacrifici i disciplina es pot fer de l'art de la dansa un gran espectacle, demostrat per la llarga durada dels aplaudiments.

I per acabar, alguns estudiants del Conservatori de Música de Vila-seca ens van delectar amb un concert de música tradicional cubana, i fou impossible durant tot el concert no deixar-se portar pel ritme de la música tot movent el peu. Com a resultat del ritme cubà s'acabà ballant i passant-s'ho la mar de bé, i per a fer baixar la temperatura ens refrescàrem amb un gelat, que junt amb els refrescos que l'organització repartí, ajudaren a disminuir la calor de la sala d'espectacles del Casal.

Amb la gran assistència que tingueren tots i cadascun dels espectacles, els components de la Junta de la Casa de Cultura qualifiquen les Jornades Culturals 2002 de tot un èxit, i s'anima els organitzadors a dur a terme algunes activitats, que s'han quedat a la senalla, en properes edicions de les Jornades Culturals.

No voldríem acabar sense abans recordar que la Casa de Cultura està oberta a tothom que consideri convenient la seva aportació mitjançant idees o col·laboració directa. I també agraïm la vostra assistència als actes anteriorment esmentats.

LA CASA DE CULTURA

TEATRE

El Grup de Teatre de Vilaplana va representar el 7 de juliol una nova obra: "La importància de ser Frank" d'Oscar Wilde.

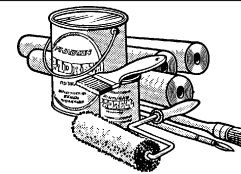
Una de les obres de teatre més representades, una comèdia anglesa, ambientada a finals del segle XIX, amb aquell punt d'ironia que et fa anar una mica més enllà del riure per riure.

Els actors eren de la jove fornada, molt posats en el seu paper, res a envejar a d'altres companyies "amateurs" més reconegudes. Ens van fer riure de valent.

Van deixar, però, la presentació a la vella guàrdia, que amb el seu saber fer, ja ens van posar en situació i ens van fer riure de bon començament.

Actors: Jordi Mateu (**Gentelman**), Joan Serra (Atribolat Frank), Anna Aymamí, (**Miss** per excel·lència), Carme Serres, (la mare, és clar), Marc Mestre, (el capellà), Eva Lòpez (joventeta protegida), Antoni Bonet i Jaume Virgili (inevitables majordoms).

Presentadors: Maria Huguet (Rufina), Josep Mª Aymamí (Còbit), Albert Ferré (Damu) i pancarta reivindicativa (Anònima).

Alexis
Simó
Munté

TREBALLS DE PINTURA DECORATIVA

C. Catalunya, 1-3 • 43350 LES BORGES DEL CAMP
Tel. 616 64 38 30

1 Impost eclesiàstic sobre la terra que consisteix en el pagament de la desena part de les collites.

2 Mesura per a grans equivalent aproximadament a 70 litres. Per a l'avellana l'equivalent d'uns 40 quilos, per tant uns 60 quilos el sac.

3 Patronal agrària catalana nascuda a mitjan segle XIX amb la finalitat de defensar els interessos dels grans propietaris però també d'impulsar una certa modernització del camp.

4 Malaltia de la vinya provocada per un fong. Facilitment apreciable per la seva aparença cendrosa.

5 Comunitat Econòmica Europea, popularment Mercat Comú, gènesi de l'actual Unió Europea.

PASSATEMPS AVELLANES I AMETLLES

Ouan les tingueu totes posades, us sortirà una dita molt apropiada a la columna ombrejada.

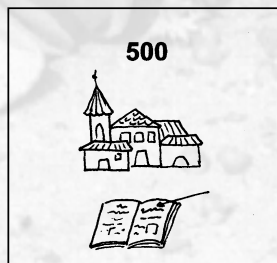
JEROLÍFIC

500
PREPOSICIÓN

SODI

De què és aquest pastís?

D'on són aquestes avellanes?

SOPA DE LLETRES

Busca VUIT mots relacionats amb el món de l'avellana.

P Q N T N B C X A
R E T T V A O L M
O E R A S C L E T
D I O C D A L O R
A T S Z N R I H A
F F J E G R T C C
U O S T R S A U T
B C M K E O G S O
A P U R G A D O R

NATI TORAL

ANGUERA, P.; GORT, E.; MÈLICH, J.: *Aproximació a la Història de Reus* (2 vols.). Reus. 1980

ANGUERA, P.: *Economia i societat al Baix Camp a mijans del segle XIX*. Reus, 1982

Gran Geografia comarcal de Catalunya. Vol.
5. Barcelona, 1992

MALUQUER DE MOTES I BERNET, J.: *Història econòmica de Catalunya. Segles XIX i XX*. Barcelona. 1998

MATONS, A.; TROTTER, A.: *Descripció de les més importants varietats d'avellaner cultivades a Catalunya*. Barcelona, 1922

PIJOAN I JAQUÉS, J.: *Història i present de l'exportació de fruita seca a Reus*. Reus. 2000

RECASENS I ROMIRA, M.: *La Selva del Camp en el segle XVIII (Població, societat i economia)*. Reus. 1992

JORDI SERRA I FERRÉ

SOLUCIONES:

1.-CROQUIS 2.-GATEIL 3.-MORIELLA 4.-QUEJAL DE
LOS 5.-CAMPE 6.-LLARQUETA 7.-NEGRATA 8.-
ROIO 9.-MARCANA 10.-GLORIELTA 11.-DESMAR 12.-
13.-MABSORVA 14.-HERNANDEZ 15.-CASTAVERNA
16.-TONDA ROMANA

DTA. L. WIELLA COSA SANA

SOLUCIONES SOPA DE LETRES:

SOPAS DE LETRES: SAC, SEMILLA, PURGADOR
COLTAR, TRACTOR, TROS,

SOLUCIONES JERONIMIC:

D A VELLA NA
DE VILA PLANA

JORDI ESCOLÀ. *Biòleg*

No us dic gran cosa si us comento que l'avellana és el fruit de l'avellaner, però sí que m'agradaria exposar-vos alguns dels trets ecològics més característics d'aquest arbre d'aspecte més aviat arbustiu (s'observen diversos peus que surten des de la seva base) lligat històricament a la nostra terra. L'avellaner és conegut científicament pel nom de *Corylus avellana*, que agrupa les diferents varietats d'avellana que es comercialitzen (negreta, pautet, culpiana, morella, etc.) i que pertany a la família botànica de les betulàcies, bé que per les seves característiques diferenciades d'altres espècies parentes sovint s'inclou en la petita família de les coriàcies. Així, al llarg del territori català, l'avellaner només es troba en estat natural en les fondalades humides i recers ombrívols i frescals de les zones muntanyoses humides, per sobre els 600-800 metres d'altitud, on no assoleix més de cinc metres d'alçada i presenta l'escorça llisa i de coloració grisosa amb les fulles força arrodonides, lleugerament peludes i aspres, i amb els característics marges doblement dentats. El seu desenvolupament prop de llocs humits, on l'aigua no és escassa, li permet a l'avellaner realitzar el canvi any rere any de les seves fulles i per aquest motiu se l'inclou en el grup dels arbres caducifolis. És, potser, aquest hàbitat on es desenvolupa l'avellaner o bé algunes de les propietats medicinals que se li atribueixen, les que fan que s'associï aquest arbre a elements sobrenaturals com la màgia, rituals esotèrics i bruijots. Al camp de Tarragona i, concretament, als peus de la serrallada de la Mussara, la presència de barrancades i fondalades juntament amb les qualitats del sòl, profunds i de bon drenatge, i les condicions agroambientals de l'entorn, on la formació de boires augmenta la humitat de l'atmosfera, constitueix un indret privilegiat de la terra baixa per a

l'avellanar i que ha permès l'establiment històric, de cents i cents d'anys!, de terrasses de conreu amarjalades on l'avellaner domina el paisatge des dels voltants de Vilaplana fins a tocar les cingle-res, vessants amunt. Aquest paisatge varia clarament al llarg de l'any i és al començament d'aquest quan l'avellaner inicia el seu cicle reproductiu amb el desenvolupament de les flors masculines, de coloració verdosa, allargades i penjades arreu de les branques superiors com si fossin *mocs* o bé *llàgrimes* i també de les flors femenines, més discretes, establertes en la meitat inferior de l'arbre, gairebé sempre distribuïdes en parelles. Tot just després, apareixen successivament les fulles que van conformant un gran mantell verd que, en forma de paraigües, fa possible la presència d'un entorn sota els arbres amb una bona ombra i un major grau d'humitat. Aquesta situació, com ja sabreu molts de vosaltres, és molt beneficiosa durant l'estiu, l'època de menys pluges en la nostra zona, moment en què es desenvolupa el seu fruit, l'avellana, que ha d'aprofitar la màxima quantitat d'aigua disponible per tal de madurar. Aquest moment s'evidencia clarament quan l'avellana cau de l'arbre i recobreix àmpliament la superfície de la finca fins aquest moment mantinguda neta de qualsevol altre espècie vegetal per tal de facilitar-ne la recol·lecció. Passat l'estiu i gràcies a les primeres pluges de la tardor i la disminució de la temperatura, les fulles es van assecant i es dobleguen sobre si mateixes com si fossin petites neules. L'avellaner perd progressivament les seves fulles i es prepara per passar l'hivern gairebé inactiu sense por que les gelades de la matinada o un fred rigorós pugui malmetre'l, tot tancant el seu cicle anual, moment en què l'home ha d'aprofitar la seva saviesa ancestral per tenir cura de l'arbre fins que aquest reiniciï la seva activitat.

construccions

JOAN MESTRE SL

C. Major, 32-3r • 43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 51 73

El sector de la fruita seca està immers en una crònica des de 1987. Aquesta situació és fruit del continuat increment de la producció turca i dels acords comercials bilaterals entre Turquia i la Comunitat Econòmica Europea, avui Comunitat Europea (CE), que provenen dels anys 70.

Des de l'any 1999 la Política Agrària Comuna (PAC), per decisió dels Caps d'Estat i Govern dels 15 (Cimera de Berlín), està subjecta a la congelació de recursos econòmics disponibles, és a dir, hi ha un escàs marge per respondre des de la CE a les noves necessitats, tant de la societat com dels propis pagesos.

En aquest context polític, un sector que ocupa menys de 100.000 hectàrees a la CE, amb uns pocs milers de pagesos, i que tan sols significa un 0'0000076% del Producte Interior Brut de la CE, es troba davant de la necessitat que els poders públics li donin el suport necessari per assegurar el seu futur, ja que per disposició comunitària tan sols la pròpia CE pot arbitrar aquestes mesures, perquè no està en mans dels estats, ni de les seves regions amb competències en agricultura poder-ho fer.

Trobem gent que no entén, i no se n'amaga, el motiu pel qual l'Administració ha de posar recursos per mantenir el sector agrari, i que considera que el mercat i la lliure competència són els únics que tenen raó de ser. Però això

no és així. Tant la Constitució espanyola, com el Tractat de la CE disposen que els poders públics han de fomentar l'equiparació de les rendes dels pagesos a la resta de la societat. De fet, la pròpia Comissió Europea, des del 10 de juliol de 2002, reconeix que avui per al sector de la fruita seca europeu no és viable la seva reconversió, ni per disposició de la CE, per la situació dels mercats dels possibles conreus alternatius.

Per tant, si els poders públics no permeten, fruit de les seves normes, que milers de pagesos catalans no puguin viure dignament del seu treball, són aquests mateixos poders els que han de donar una resposta per haver limitat el dret de l'exercici de la seva professió.

És en aquest context, que només la lluita valenta i constant, no el lament fàcil, farà que part del poc marge de recursos disponibles de l'actual de la PAC, malgrat sigui cert que és considerablement inferior al que la CE tenia abans del 2000, es destini a solucionar el problema que han generat. Però l'esmentat marge és estret, i cada estat treballa per afavorir els seus interessos. Per això, la propera tardor- hivern serà l'època decisiva perquè la CE modifiqui la PAC, i els pagesos de la fruita seca i les garrofes obtinguin les mesures necessàries per garantir el seu futur a Europa.

ANDREU FERRÉ TAVERNA

Coordinador Tècnic de la Unió de Pagesos de Catalunya

EVOLUCIÓ DEL PREU DE L'AVELLANA

ANY PREU	ANY PREU	ANY PREU	ANY PREU
1941...150-215 ptes./sac	1960...22-30 ptes. / II	1977...56,62 ptes. /II	1992...65-100 ptes./ II
1944...270 ptes. / sac	1961...29 ptes. / II	1978...77,52 ptes. /II	1993...55-195 ptes./II
1946...450 ptes. / sac	1962...33 ptes. / II	1979...90,42 ptes. / II	1994...155-245 ptes./ II
1947...365 ptes./ sac	1963...30 ptes. / II	1980...121,17 ptes. / II	1995...105-157 ptes./ II
1948...325 ptes./ sac	1964...21-23 ptes. / II	1981...121,56 ptes. / II	1996...85-150 ptes./II
1949...380 ptes./ sac	1965...25-26 ptes. / II	1982...100,52 ptes. / II	1997...160/225 ptes./II
1950...375 ptes./ sac	1966...26-30 ptes. / II	1983...121,59 ptes. / II	1998...180-230 ptes./ II
1951...325 ptes./ sac	1967...30-36 ptes. / II	1984...153 ptes. / II	1999...150-195 ptes./ II
1952...460 ptes./ sac	1970...31-35,70 ptes./ II	1985...213,31 ptes. / II	2000...150-200 ptes./ II
1953...500 ptes./ sac	1971...31-35,70 ptes./ II	1986...195,39 ptes. / II	2001...140-215 ptes./ II
1955...500-1000 ptes./sac	1972...33,75 ptes. / II	1987...197,32 ptes. / II	2002...0,66 €=110 ptes./II
1956...800-100 ptes./ sac	1973...38,88 ptes. / II	1988...140,48 ptes. / II	
1957...1200 ptes. /sac	1974...44,42 ptes. / II	1989...90-120 ptes./ II	
1958...15-16 ptes./ II	1975...46 ptes. / II	1990...90-121 ptes./ II	
1959...18-20 ptes. /II	1976...49,31 ptes. / II	1991...88-100 ptes./ II	

El preu comprès entre els anys 1972 i 1989 és el resultat de la mitjana de preus anuals en negreta. En observar el quadre es pot deduir que el període en què l'avellana va tenir la pujada de mitjana de preu més espectacular és la que va de l'any 1982: **100'52 ptes. / II**, a l'any 1985: **213,31 ptes. /II**.

Les dades referides als anys 1989 i 2001 són el preu màxim i mínim de comú assolits en un mateix any.

LA REDACCIÓ

(*) L'elaboració d'aquest quadre no hauria estat possible sense les dades facilitades per : *Feliu Cabré Salvat*; *Joan Ferré* (*Joan de la plaça*) ; *Jaume Salvat Salvat* i la *Cambrà de Comerç de Reus*.

racó per a la meteorologia

Quan arriba el temps de la collita de l'avellana, la meteorologia, passa a tenir un paper fonamental, en la vida del poble. Tothom vol tenir la collita a casa al més aviat possible. La pluja, un element importantíssim pels nostres camps, passa a ser, potser, l'element clau durant el mes de setembre:

- si plou bé no passa res
- perquè no podia ploure un altre dia ara que tinc fets molts munts?
- si plou massa i en poc temps, es fan còrrecs pertot arreu i dificulta la recol·lecció
- hauria de fer un temps sec i assoleiat durant unes quantes setmanes per avançar la collita i després ja plourà
- amb aquesta humitat que tenim no avancem
- han rebut tanta humitat les avellanes que quan anem a fer lliures, rebrem molt.
- haurem d'estendre les avellanes a casa perquè estan molt humides
- ja està bé que ploqui (amb moderació), així l'any vinent hi haurà bona collita
- hem de començar a plegar, però n'hi ha moltes dalt de l'avellaner, així fes una ventada, només falta que, al preu que van, haguéssim de passar-hi dues vegades
- així sec, ben sequet, mira què de pressa es xafa la màquina
- amb aquesta humiteria, la màquina, no dóna l'abast, mira quantes avellanes surten pel darrera. Uf! Estic cansat d'aqueta pastetala
- Quina calor i quanta pols, però aviat acabarem

Totes aquestes reflexions i moltes més, passen a ser conversa en les nostres cases, locals i carrers, durant el mes de setembre. Fer content a tothom és difícil, malgrat tot, esperem que el temps sigui al més avantatjós per a tots.

D'altra banda podem recordar refranys, dites i frases fetes, relacionades amb la collita:

- Aigua de gener, tot l'any va bé
- Aigua de febrer, bona pel sementer
- Març ventós, per al pagès és profitós
- Al mes d'abril, cada gota val per mil
- Abril finit, el camp florit
- Maig humit fa al pagès ric

- Maig plujós fa ser al pagès orgullós
- Per Sant Pere plujós, trenta dies dubtós
- Pel juliol, pobres dels que estan al sol
- Per Santa Madalena l'avellana plena
- Per Sant Mateu, avellanes arreu
- Per Sant Magí, l'avellana has de collir
- Agost durador, el setembre colidor
- Allò que l'agost madura, el setembre ho assegura
- Setembre plovent, el mes més dolent
- Si el novembre trona, la collita serà bona
- Desembre nevant, bon any assegurat

Com a cloenda voldria parlar de l'origen i de la climatologia que necessita l'avellaner (*Corylus avellana*):

Té el seu origen a PONTÓ (Àsia Menor, correspon aproximadament a la part que actualment ocupa Turquia), d'on va ser importat pels grecs.

L'epítet, avellana, deriva de la ciutat de "AVELLA" (Campania, regió d'Itàlia) on sembla que aquestes plantes es criaven en abundor.

A Catalunya, el cultiu de l'avellaner es va estendre a mitjan segle XIX, com a conseqüència de la crisi de la vinya amb la fil·loxera i a la importància en algunes regions del comerç de fruits secs.

És un planta de climes temperats. Les temperatures anuals han d'oscil·lar entre 12°C i 16°C, amb un mínim de 700 hores-fred per sota de 7°C i temperatures mínimes hivernals no inferiors a -8°C.

Prefereix localitzacions airejades amb una temperatura elevada juntament amb un cert grau d'humitat, perquè afavoreix la fructificació i el desenvolupament de les avellanes. Sense ser molt exigent, necessita un sòl profund, fresc, tou, de naturalesa silicós-calcari-argilós o calcari-silicós-argilós i de subsòl permeable, amb ph entre 5,5 i 7,8. No es dóna bé en terrenys massa arenosos ni en els terrenys argil·losos on es pot veure afectat per aigües estancades.

L'avellaner és molt sensible a la sequera, i si les terres són massa calcàries i de naturalesa seca, poden ressentir-se per falta d'humitat.

JAUME FERRÉ

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Si voleu fer-vos subscriptors de Lo Pedrís, podeu omplir aquesta butlleta i enviar-la a: c. casal, s/n - 43380 VILAPLANA o bé doneu-la algú de l'equip. Ompliu la dades.

NOM _____

ADREÇA _____

TEL. _____ CORREU ELECTRÒNIC _____

Preu: **10 EUROS** Signatura _____

la nostra cuina

COC D'AVELLANA

Ingredients:

Ous	6
Farina d'avellana	250 grams
Farina	250 grams
Iogurt natural	1
Oil	1 mida de iogurt
Sucre	3 mides de iogurt
Llimones	2
Royal	1 paquet i mig

Preparació:

Es barregen tots els ingredients. El llevat es posa al final. Es posa al forn a 200° durant 30 minuts

Mª REMEI RITO

FLAM D'AVELLANES

Ingredients:

Llet	1 litre
Rovells d'ou	5
Sucre	200 grams
Avellanes torrades mòltes	8 cullerades
Flam mandarín	1 (no sencer)
Llimona	la pell d'una
Canyella	1 canutet petit

Preparació:

Es posa al foc la llet amb la pell de la llimona, la canyella, els rovells i el sucre. Quan està a punt de bullir s'hi tira el flam mandarín i es deixa que bulli 2 o 3 minuts. Es retira del foc i s'hi tira l'avellana mòlta (no ha d'estar molt fina), i es remena una estona fins que l'avellana queda ben barrejada. No es fa espès fins que està fred.

MARIA MUNDETA

GELAT D'AVELLANES

Ingredients:

Rovells d'ous	6
Sucre	150 grams
Llet	1/2 litre
Llimona	1
Avellanes	150 grams
Vainilla	

Preparació:

Es posa la llet a bullir amb raspadura de la llimona. A banda es barreja el sucre amb els rovells, la vainilla i una mica de llet freda. Se li tira damunt la llet calenta i es remena amb força. Es posa al lloc fins que comença a espessir, però quan està a punt de bullir, es retira; s'afegeixen les avellanes ben mòltes i es posa al congelador.

MARIA PEP CINTO

PASTÍS D'AVELLANES

Ingredients:

Avellana mòlta crua	200 grams
Sucre	200 grams
Ous	6

Preparació:

Es pugen les clares a punt de neu i es barregen amb els rovells, el sucre i les avellanes. Es posa en un motlle al forn uns 10 minuts. Es treu i es posa en una safata.

A banda es fa crema catalana, es cobreix amb ella el pastís i després es crema.

JOSEFINA PEREPÓ

TRUFAT D'AVELLANES

Ingredients:

Xocolata	125 grams
Mantega	100 grams
Avellanes	100 grams
Sucre fi	25 grams
Sucre normal	50 grams
Rovell d'ou	1
Motlles de paper	35 - 40

Preparació:

Es treballa el sucre amb el rovell d'ou i quan està espès s'hi afegeix la mantega tova i cinc preses de xocolata ratllada. Després, s'hi afegeixen les avellanes ratllades (reservant-ne la quarta part, aproximadament) i el sucre fi. Es barreja tot i es posa una mica a la nevera. Quan es treu de la nevera es posa la resta de la xocolata i les avellanes que havíem reservat. Amb aquesta pasta es fan boles i es passen per una barreja de ratlladura d'avellanes i xocolata. Es posen les boles dins dels motlles i es guarden a la nevera.

Mª PILAR PRADES

LO MÓN RURAL

Un país el configura un munt de realitats diferents de naturalesa microclimàtica, orogràfica, cultural, social i, malauradament, també econòmica. Tot i que sempre hi ha hagut zones més poblades o amb més densitat de població que altres, d'uns anys ençà la concentració de la gent s'ha accentuat moltíssim, amb la qual cosa s'ha provocat el despoblament i l'envelliment d'àmplies zones del món rural.

La concentració i prestació de serveis és més fàcil en zones poblades, a més de resultar molt més rendibles les inversions en aquestes àrees. Això, juntament amb l'oferta lúdica, les prestacions sanitàries i les infraestructures en vies de comunicació, va coincidir amb un desprestigi de les zones rurals, sortosament ja superat, i també amb una davallada dels preus agraris que no ha estat compensada pels diferents ajuts. Totes aquestes realitats configuren avui la problemàtica d'un país que veu com àmplies zones de la seva geografia tenen un creixement que podem qualificar d'insostenible, mentre que el món rural, que alguns consideren com a rerapais -quan en realitat és una peça tan fonamental com pugui ser-ho el món urbà- es despobla i s'envelleix fins al punt que molts pobles tenen problemes seriosos de supervivència amb dignitat.

Però és que clar, mentre al costat de la paraula competitivitat no hi vagi la paraula qualitat, mentre la paraula globalització no s'apliqui més que amb criteris economistes com ara es fa, mentre els ajuts que vénen d'Europa no vagin a compensar exclusivament la feina del pagès arrelat al territori i no a engreixar els comptes corrents dels propietaris absentsismes i els especuladors, mentre no s'incentivi les empreses per ubicar-se a les zones més deprimides; el despoblament i l'envelliment no sols seran el pa de cada dia, sinó que a més s'accentuarà.

Ara bé, no ens cal amoïnar, perquè d'aquí a quatre dies vindran eleccions i ens recordaran que tots aposten per l'equilibri territorial, que per a ells és una prioritat. I prometran i prometran. Però com deia la meua àvia «prometre fa ric i donar fa pobre» o també «obras son amores i no buenas razones». Caldrà, doncs, que els preguntem per què tenen tan abandonats els ajuntaments petits, o perquè no respecten els pocs acords que es prenen a les cimeres mediambientals, o per què no s'aplica la Llei d'orientació agrària o per què els prejubilats i jubilats del camp cobren poc i tard, i per què avui resten pendents de liquidar ajuts agraris del 1999, mentre ells cobren puntualment.

No obstant, no m'agradaria que tants entrebancs ens fessin la tovallola. És precisament ara quan els que som i creiem en el món rural hem de donar la cara i defensar i apostar fins on calgui per la nostra història, pels nostres orígens, pel nostre entorn, per la nostra manera d'entendre i de viure la vida. Només a través de la nostra fermesa, de la nostra unitat, de la nostra convicció i autoestima, podem exigir als que governen que facin tot allò que sigui necessari per a mantenir el món rural endreçat pel seu elevat valor mediambiental, però també que s'ocupin de preservar-lo potenciant els seus productes de qualitat, reconeixent el gran esforç que suposa la conservació de les nostres tradicions, de la nostra gastronomia i de la nostra llengua, que és precisament en el món rural on encara és àmpliament majoritària. I caldrà dir-los que tot això no ho volem seguir fent com fins ara pràcticament de gratis. Nosaltres també tenim dret a viure arrelats al món rural. Però per això exigim compensacions, perquè la nostra feina, com la seva, també té un preu.

JOSEP SUÑÉ I BLANCH

Foto cedida Maria Huguet R.

Genís Torres Aymamí, S. L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29

43380 VILAPLANA

VIALMA, SAT

Esclofolladora d'avellanes

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14 • 43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
c-e salsa@maptel.es

TOT PARLANT AMB PERE GUINOVART , PORTAVEU DE LA FRUITA SECA DE LA UNIÓ DE PAGESOS

A SITUACIÓ DE L'AVELLANA ABANS D'ENTRAR AL MERCAT COMÚ

Abans de ser del Mercat Comú, teníem la sort que tota la fruita seca, tant l'avellana, l'ametlla com la nou, a Europa eren deficitàries. Així, doncs, amb l'entrada al Mercat Comú el sector no havia de tenir problemes. Mentre havíem estat en un mercat tancat com és l'espanyol, sense obrir fronteres, l'avellana se n'anava sortint, i abans dels 90 vam passar uns anys que havien anat bé. La gent havia millorat molt les seves explotacions, ja que se'ns havia incentivat perquè les modernitzéssim. Però a partir dels 90, molt més immersos a Europa, es van obrir fronteres a Turquia i el sector de la fruita seca entrà en crisi.

EL PAPER DE LA UNIÓ DE PAGESOS

L'any noranta, veient que tot el sector de la fruita seca (l'avellana, l'ametlla i la garrofa) entraven en crisi, des de la Unió de Pagesos ens vam plantejar que es parés l'entrada d'ametlla californiana, o d'avellana turca a Europa, o no podríem continuar. L'any 1990 amb la primera presidència espanyola amb el ministre Romero, perquè els productors europeus ens conforméssim, vam aconseguir que es creessin les organitzacions de productors de fruita seca. Així la gent ens enquadràvem dins el marc de diferents organitzacions de productors i, dins aquest marc, se'ns donaria una quantitat per hectàrea com a ajut per la modernització. L'ajut, amb la caiguda de preus, el vam fer servir pràcticament com a ajut a la renda.

Aquests plans havien de solucionar una mica l'entrada de l'avellana turca i l'ametlla americana, però vam poder comprovar i corroborar, l'any 1996, amb la famosa 1ª guerra de l'avellana - que és com se la va batejar -, que tot i l'ajuda a través dels plans de millora, amb 40.000 pessetes per hectàrea, no era suficient. Va ser llavors que es va haver d'engegar una lluita molt dura per aconseguir que el sector pogués tirar endavant.

Des de la Unió de Pagesos hem intentat que el sector de la fruita seca aconseguís un ajut a la renda que garan-

teixi el futur de les nostres explotacions. I a la Unió de Pagesos, com a sindicat reivindicatiu, unitari i democràtic, no ens toca res més que afrontar i defensar qualsevol problema que sorgeixi a la pagesia, en general o sectorial. Els sindicalistes som els primers que hem de pensar que hi ha uns pagesos al darrera que ens donen la seva confiança perquè els representem davant els estaments.

El nostre model és assembleari, i per aquest motiu molts polítics ens critiquen, ja que avui les assemblees al país s'han perdut, perquè el model de fer política és de dalt cap baix i no de baix cap dalt.

Si a l'any 96 no hi hagués hagut tota la força social que hi havia al darrera de la gent de la Unió de Pagesos, no hauríem aconseguit el que vam aconseguir. Sempre dic que la Unió de Pagesos tenim el mèrit d'haver encapçalat una lluita important, que hauria pogut fer qualsevol altre sindicat. Ara bé la vam dur a terme nosaltres, perquè hi ha hagut unes executives que han tirat endavant uns projectes importants. Però sense la força dels pagesos al darrera difícilment al 96 ens n'hauríem sortit. Pensem que els èxits del 96 d'aconseguir un ajut directe de 25 pessetes per quilo de closca, ningú se'ls imaginava. Ni els propis polítics espanyols ens donaven suport a l'inici de la reivindicació. Al final, doncs, ho vam aconseguir; i a l'any 2000, 2001 i 2002 se'ns han concedit dues pròrrogues dels ajuts que teníem. Penso que l'èxit nostre ha sigut la constància.

Ara estem al final del camí, i ve allò que diem els catalans: "O caixa o caixa". Estem en una situació difícil. Hem entrat al mes de setembre. Repleguem la collita i després cal concentrar-nos fins al mes de març. Durant aquest temps hi haurà negociacions, i haurem de decidir com seran. A finals de setembre possiblement tornarem a emprendre les assemblees, ja que començaran les reunions a Madrid, importants per als pagesos.

EL PAPER DE LA PAGESIA

Alguns economistes ens diuen que hem de ser competitius, que si no ho som hem de plegar. Que ens hem

adaptat a viure del món de les subvencions i que si no n'hi haguessin no podríem viure. A mi m'agrada parlar del paper del pagès, no com una persona productiva, sinó analitzar-lo cada vegada més com aquella persona que fa una altra funció al territori, ja que si ho mirem des de la vessant productiva, no a Catalunya sinó a tot Europa, d'aquí a uns anys no caldrà que n'hi hagi, perquè tots els productes podran venir dels països subdesenvolupats. Però nosaltres, els pagesos, a Catalunya fem un paper d'equilibri territorial important, de mantenir el nostre entorn net, a part de fer productes de qualitat. I també fem un paper molt important que és mantenir l'entorn, per evitar l'erosió. El món rural és una filosofia de vida. Si no fem un equilibri entre món rural i urbà, cada cop els serveis concentraran més a les poblacions amb més habitants, amb la qual cosa els municipis rurals cada vegada tindran menys serveis, menys avantatges per poder-se quedar a viure al lloc on es treballa.

El model que la Unió de Pagesos defensa és el de l'explotació familiar agrària.

LA SITUACIÓ DE LA FRUITA SECA EL 2002-2003

Ens hem de plantejar si hi hem de ser o no. Aquesta pregunta a vegades no té resposta, però per a un pagès n'ha de tenir, no pot continuar un sector de producció, sigui el que sigui, any rere any, havent-se de mobilitzar per si et donaran o no ajuts, si els preus seran bons o seran dolents, en definitiva si podràs continuar. Un pagès pot acceptar que un any no hi hagi collita, pel motiu que sigui, tenir problemes de secà, que un any plougui i s'ho endugui tot, però no podem acceptar estar supeditats a uns preus que no sabem si garantiràn el futur de les nostres explotacions, i a la vegada si hi hauran ajuts o no.

Davant d'aquesta situació hem de ser realistes, i pensar que hi hagi un ajut a la renda que garanteixi el futur. Però no n'hi haurà si no es donen dues coses importants: la una que els preus siguin uns preus d'equilibri, o sigui que si les avellanes van a 125 pessetes la lliura, com van ara, per molt que ens donin

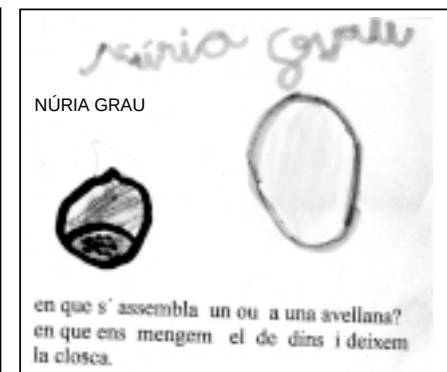
MERCÈ
ANGUERA

JÚLIA CHARLEZ

LAURA ARAGONÈS

NÚRIA GRAU

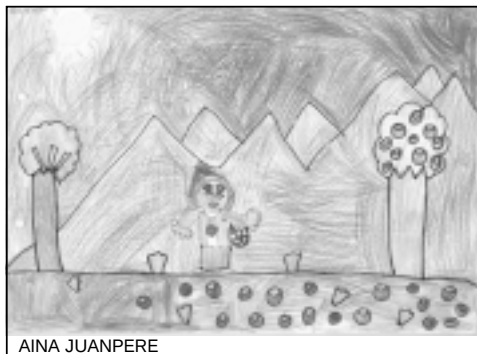
MIREIA FERÉ

Si busquem la en
aquella sopa de lletres
trobarem moltes paraules
sobre la collita:
SALLA, FLOC, AVELLANA,
ESCOBRIA, SAC, NEGRETA,
XULLADORA, COLLITA.

Mireia Ferré

LA FRESCA

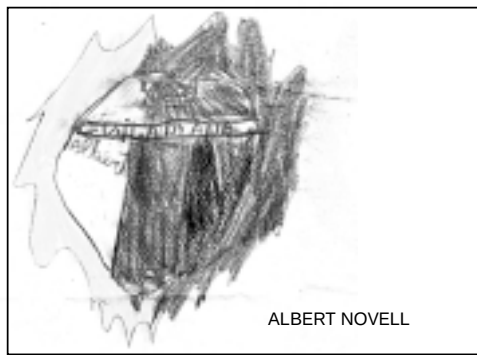
AINA JUANPERE

BERTA SALVAT

CLÀUDIA HUGUET

ALBERT NOVELL

MAGDA FRANCH

MAGDA FRANCH MESTRE

100.000 pessetes per hectàrea, no es garanteix el futur de les nostres explotacions.

Els pagesos europeus sempre parlem que per sota de les 200 pessetes per lliura no ens surten els costos de producció. I així ha estat el preu des del 96 fins al 2001. Hi ha d'haver un preu de referència, no un preu marcat, perquè això està prohibit; i uns ajuts, i que tot plegat serveixi per tirar endavant les explotacions. I si no és així nosaltres mateixos hem de dir que no en volem, d'ajuts. Hem de ser agosarats i dir que això és una agonia per acabar morint. En definitiva, no teníem res, se'ns han acabat els plans de millora, se'ns han acabat els ajuts, però hem sigut capaços d'aconseguir un ajut directe, o una proposta d'ajut directe al sector. Són 100 euros, i és ridícul, però no teníem res i hem aconseguit que hi hagués una proposta.

D'aquí al mes de març, en totes les reunions de consells de ministres que hi hagi -als comissaris, al ministre, al conseller...- els hem de forçar que l'ajuda directa sigui més important, ja que aquests 100 euros no són suficients.

Tampoc seria suficient amb els 100 més que hi volia posar Espanya; 200 no són suficients, perquè encara es queda per sota de l'ajut de les 40.000 pessetes que teníem. Nosaltres demanem 80.000 pessetes per hectàrea d'ajut directe.

Aquest sector es pot trobar que tinguem una ajuda directa de 300 euros o 400, i que no sigui suficient perquè no ens garanteixi poder continuar.

És aquí on ens trobem amb la primera incongruència de la política comunitària. Si al Mediterrani haguéssim de reconvertir, és a dir, arrencar els avellaners, el pla d'arrencada és d'1.200.000, 1.300.000 pessetes per hectàrea, tal com s'ha fet amb la poma, amb els productes excidentaris comunitaris. I aquesta incongruència es produeix pel fet que la fruita seca no pot tenir un ajut d'un tant per hectàrea per arrencada perquè és deficitària al Mercat Comú, i segons la normativa els productes deficitaris no tenen plans d'arrencada. Però no diu que el mercat mundial l'està subministrant Califòrnia i Turquia!

La segona incongruència és pel fet que

nosaltres podríem reconvertir les nostres explotacions, a zones on hi ha vinya, com ara a la Terra Alta, el que passa és que no ho podem fer perquè no hi ha drets de plantada. Si ens passem cap a l'olivera (Maspujols, Riudecanyes, etc.), també hi ha inconvenients, perquè les oliveres no declarades abans del 98 no tenen ajut comunitari. I per últim, hi hauria les zones cerealístiques que tampoc poden reconvertir i posar cereals perquè no tindrien ajuda de la PAC, ja que on hi havia llenyosos abans de l'any 90 no tenen ajuda comunitària. Som al final d'un camí i l'hem de deixar ben definit. Ara hem d'estar molt concentrats en Europa i el ministre, i després preguntar-nos si el govern de

Catalunya vol que desapareguin 70.000 hectàrees de fruita seca, entre elles 18.000 d'avellaner.

Estem en una situació realment difícil però no insalvable. Jo sóc dels optimistes i crec que tenim possibilitats de poder garantir un ajut a la renda al sector de la fruita seca, però per aconseguir-lo hi haurà de participar tothom. Penso que si aconseguíssim una ajuda directa més o menys digna i poguéssim buscar un preu de referència, aquest sector, tot i les dificultats se'n sortiria. No serà fàcil. És molt trist que els professionals de la terra no puguem viure de la nostra feina i que haguem d'anar a fer dues feines (a la fàbrica i al tros), avui que tothom parla de l'estat del benestar, de les 35 hores de treball... i nosaltres hem de fer dos jornals. Així doncs, com a pagesos no ho tindrem fàcil. Ser pagès no és fàcil, és una vocació. Té les seves dificultats però també les seves recompenses, dóna aquella llibertat que no esclavitzava i a les 8 has d'anar a fitxar.

DOLORS JOANPERE

LAMPARAS
IL·LUMINACIÓ

C/ Benidorm, 11 (cant. Peñíscola)
Tel. 977 75 05 30 - 43205 REUS

NUVIS!!

- Preus especials per a la vostra llista... i col·locació GRATUÏTA!!
- Pantalles a mida
- Tots els estils
- Il·luminació de jardí

L'AVELLANA, UN PROBLEMA DE TOTS

"Sóc pagès i a ningú envejo
per un ofici millor
i de petit que terreo
regant els camps de suor,

quan la feina n'és pesada
tanco els ulls i tiro endavant
i amb el seny empenyo l'eina
i aquesta cançó vaig cantant".

Sovint la padrina Remei em contava aquesta rondalla que mostra tant la duresa com l'orgull d'aquesta feina. De fet, ella pertanyia a una època en què més del 30% de la població es dedicava a les feines del camp i, als pobles, gairebé tothom.

Actualment tot és al revés, poques persones es dediquen a l'agricultura i moltes ho fan perquè no tenen alternativa; altres, els jubilats, continuen tenint cura de la terra perquè és la seva vida. Tota la seva vida. Mai no es pot generalitzar, i a l'actualitat encara hi ha sectors agrícoles en els quals les coses no van tan malament, tot i això, la continuïtat, fins i tot per a ells es veu difícil.

El cas de l'avellana és dramàtic, en cada bugada perdem un llençol i cada anyada pagesos, i per acabar-ho d'adobar tants anys de reivindicacions continuades creen un clima de rebuig social que alguna premsa s'encarrega d'alimentar: que si els pagesos estan subvencionats, que mai no en tenen prou, que sempre ploren, que als altres sectors tothom s'ha d'espavilar, etc., etc., etc.

Quan no, surten arguments de molta transcendència i es reclama als productors agrícoles la solidaritat amb els països pobres que els governs no han tingut mai, com si els pagesos d'aquí fossin culpables de la pobresa a Turquia i no el resultat d'unes relacions desiguals provocades pels desequilibris regionals i dictades pel comerç i el lliure mercat que la globalització abandera. A tot això cal afegir-hi, moltes vegades, la pressió familiar, la pèrdua de renda, la inseguretat en les collites, la poca protecció social que pressionen a l'abandonament de la feina i a la recerca, molt legítima, d'un sou segur lluny de la terra.

Darrera aquests arguments s'amaguen mitges veritats i moltes mentides. És veritat que alguns pagesos reben ajudes, però cal recordar que de sempre l'única política comuna de la UE ha estat la Política Agrària (PAC), però aquesta representa menys del 0'1% del Producte Interior Brut de la Comunitat. També cal recordar que l'agricultura mediterrània és menystinguda per les ajudes comunitàries.

Què s'amaga, doncs, darrera d'aquest discurs contrari a contribuir al manteniment de les produccions agràries? Per una banda l'interès de les grans empreses agroalimentàries per fer-se amb el control del comerç, que no de les produccions, ja que es deixen a les famílies. Per altra banda, l'ampliació de la comunitat cap als països de l'Est comportarà un increment de la despesa de la PAC que cal limitar, és a dir, els països rics ja no estan disposats a gastar més diners per a l'acompliment d'un dels principis bàsics del tractat de Roma: tenir aliments suficients a un preu assequible per a les famílies al mateix temps que s'equipara la renda dels pagesos a la dels altres sectors productius.

A més, no és precisament l'agricultura que rep ajudes la que crea els problemes de salut i contaminació associada a les activitats agràries. Són precisament aquelles que s'han pogut adaptar al model més productivista les que creen els problemes més greus

per al conjunt de la societat: contaminació per nitrats dels aquífers, pestes porcines, pollastres amb dioxines, abús de fitosanitaris, etc. És el preu altíssim que s'ha de pagar per tenir aliments en quantitat econòmics i que en el futur caldrà que des de Brussel·les es plantegi de posar-hi remei.

Actualment les administracions gestionen molts recursos (diners) i és la seva responsabilitat la de gestionar-los correctament. No pot ser que cada vegada menys persones es facin càrrec de més superfície i la recompensa econòmica i social sigui menor. Això comporta un futur amb grans deserts humans i un país desequilibrat, desestructurat i car de gestionar tal i com ens explicava l'any passat a Vilaplana en Pep Riera.

Cal girar el mitjó a aquest discurs. Els pagesos no volem més subvencions. Volem que s'inverteixi en el camp. De la mateixa manera que quan es fan carreteres no es diu que es subvenciona les empreses constructores, sinó que s'inverteix en infraestructures, que quan es fan escoles, no es subvencionen els professors sinó que s'inverteix en educació, que quan es fan hospitals no es subvencionen els metges, sinó que s'inverteix en salut, que quan es crea la Policia Autònoma no es subvencionen els Mossos d'Esquadra, sinó que s'inverteix en seguretat. I així un etcètera tan llarg com sigueu capaços de rumiar.

Per tant, als pagesos no se'ls ha de subvencionar ja que subvencionar és gastar. S'ha d'invertir en el camp, ja que invertir significa crear una millor situació per al futur. Els diners que han de rebre els pagesos són per tant una inversió destinada al manteniment de les produccions de qualitat, dels pobles, del paisatge, de la cultura. Són una inversió destinada a facilitar el reequilibri territorial, a la lluita contra els incendis, a la lluita contra l'erosió. Són també una inversió que permet la diversificació econòmica de les zones rurals perquè permeten el desenvolupament del turisme rural, eviten el despoblament i han d'assegurar uns serveis mínims i de qualitat a tot el territori i per a tota la població, tant si son del camp com si no.

És hora ja de decidir quin país volem en el futur, quin territori volem deixar en herència, quins paisatges volem mantenir, quins pobles volem, quins aliments hem de menjar i quina qualitat han de tenir.

Per tot això, el problema dels pagesos de l'avellana no es un problema individual, és un problema del conjunt de la societat. Les diferents administracions hi hauran d'invertir els diners que calgui per tal que la funció i les tasques dels pagesos es vegin recompensades de forma que s'asseguri el seu manteniment i el relleu generacional. Des de Brussel·les hi hauran de destinar recursos, des de Madrid també, però pel que fa a l'avellana, qui s'haurà de mullar i ben mullar haurà de ser la Generalitat de Catalunya, perquè la producció de l'avellana és quasi exclusiva de Catalunya. Però perquè ho facin els uns i els altres, caldrà que el conjunt de la societat prengui consciència que el problema de l'avellana no és una suma de molts problemes individuals, i a vegades dramàtics, el problema de l'avellana és un problema de tots. Confiem que quan es tingui consciència de tot això no sigui massa tard. De fet l'esperança és l'últim que es perd, però quan l'esperança es manté amb caritat vol dir que es camina cap a la misèria.

JAUME SALVAT

EN CLIFOLLA

En Clifolla, era una avellana verda, molt verda.

Els seus germans ja feia temps que havien madurat, però ell no tenia ni una taca marró.

Els seus germans, per fer-li enveja lluien les seves pells marrons i brillants mentres deien:

- Clifolla, com és que no madures? Això que et passa a tu, no es veu ni amb pintures !!!!!!!!!!!!!

En Clifolla es posava blanc de ràbia, perquè sabia que el somni de cada avellana és acabar a la panxa d'un golafre, i en canvi a ell no se'l voldrien menjar pas!

Va anar passant el temps, però en Clifolla continuava sent verd com sempre, en canvi, els seus germans ja feia temps que havien caigut. En Clifolla desesperat preguntava

a les sàvies fulles com ho havia de fer per ser marró. Totes li deien el mateix:

- Esperar, esperar i esperar !!!!!

I d' amagat d'en Clifolla deien:

- Això en aquest avellaner no havia passat mai, quina vergonya!!! –i feien una rialla ximpleta.

En Clifolla que ja no sabia què fer, va tancar els ulls i va pensar un desig (ja us podeu imaginar quin). Quan va obrir els ulls va venir un pagès el va agafar, se' l va posar a la boca i se' l va empassar mentrestant deia:

- Mmmmmmm que és tendra aquesta avellana !!! En aquesta època ja no se'n troben!!!

I en Clifolla pensava : "Gràcies a Déu" ja sóc a la panxa!!!

Els seus germans, a fora és van posar verds de ràbia i és van quedar així per sempre!!!

Text: Júlia Pàmies Besora

Dibuix: Maria Franch Mestre

RODOLINS

Si vols quedar bé i donar poc
dóna avellanes amb floc.

Tot l'any un tip de picar
i el fruit has de regalar.

L'avellana, cansament
però molt poc rendiment.

I després d'un bon dinar
avellanes has de menjar.

El fruit sec tot és molt bo
i l'avellana, el millor.

Donem veus per tot arreu
a veure si puja el preu.

Si menges molta avellana,
tindràs vida llarga i sana.

Som dins el Mercat Comú
però no ens coneix ningú.

Tant de sol, pols i calor
i no guanyem per sabó.

Quan la conegui tothom
se'n menjarà en tot el món.

El preu no l'apujaran
... pagesos no quedaran.

MARIA RUFINA I PEPITA JÚLIA

octubre 1988

• Ferro
• Alumini
• Inox

Tel. 977 76 82 68
670 45 59 04

ASSOCIACIÓ DE JUBILATS I
PENSIONISTES DE VILAPLANA

C. Casal, 3 • 43380 VILAPLANA

TANCADA A LA CATEDRAL

Quan jo n'era petiteta la mare em va ensenyar, anar cada festa a missa agafant-me fort de la mà.

El que ella no em va dir ni es podia imaginar era que en una catedral un dia m'aniria a tancar.

És la Unió de Pagesos qui així ho va proposar, i tots els que sentim com ells hem volgut col·laborar.

El que demanem és poc necessitem un ajut, és ... com si fessin caritat a un pobre desvalgut.

La terra era el nostre pa i la portem dins del cor, per què no podem viure d'ella ? per què ens maten poc a poc ?

El pagès contempla l'avellaner i la mirada s'entendreu ... quan som a la temporada en què l'avellaner floreix.

Pensa en el fruit de demà ... del que costa arregar ... i amb els diners que li donin ... al seus fills donarà pa.

L'avellana és cosa sana l'adagi ens va ensenyar, però ... si no les podem vendre tantes ... qui se les menjarà ?

Torno a pensar en la mare si a missa em tornés a portar, què diria dels que hi van i no ens volen ajudar ?

És un senyor molt senyor que no recorda els Manaments, quan a doctrina ens deien ... "estima el pròxim com a tu mateix"

Ja sé que no és important aquest paper que jo escric, però em sento satisfeta de fer-lo per un amic.

Perquè som amics ¿veritat ? almenys a mi m'ho va semblar quan un maig, i en un gran sobre una carta em va enviar.

Si no és així, vostè perdoni si aquesta rondalla l'ha ofès, i de cor li demanaria que no m'escrigui mai més.

MARIA RUFINA
agost 1996

SI ET DIUEN QUE M'HE MORT...

Si et diuen que m'he mort, no te'ls escoltis, que els pagesos no poden morir mai, sempre es queden al bressol d'una espiga, al perfum d'una rosa o en un tany, o en el dolç ventjol que just respira, o en l'últim raig de sol d'un caplartard. Si et diuen que m'he mort, no te'ls escoltis, Que els pagesos no poden morir mai.

Si un dia em vols sentir, escolta les campanes, quan cridin al convit del vi i del pa i em podràs abraçar, quan em torni abraçada, mentre et besis amb el bes de la pau, no deixis que la mort sigui basarda, que això és tan sols malson, un buf del mal. Si et diuen que m'he mort, no te'ls escoltis, Que els pagesos no poden morir mai.

I si un dia m'enyores a trenc d'alba, perquè a la nit abans m'has somniat, vés-te'n al camp, xopa't amb la rosada, i amb cada gota et sentiràs besar Déu oficia quan la rosa flaire i els pagesos, llavors, fem d'escolans. Si et diuen que m'he mort, no te'ls escoltis, Que els pagesos no poden morir mai.

I encara que t'ho diguin una vetlla plujosa, mentre bramula el llevant, que com un foll xiula per les teulades proclamant l'amenaça de l'aiguat, al ritme dels arquets de barbicanes, mentre que la gotera hi fa el compàs, Si et diuen que m'he mort, no te'ls escoltis, que els pagesos no poden morir mai.

Si et diuen que m'he mort, no te'ls escoltis, Perquè encara que Déu els féu de fang, després els va cobrir amb sa alenada i aquell alè de Déu és immortal. No ploris, doncs, que tan sols són paraules i ploricons de pobres ignorants, Si et diuen que m'he mort, no te'ls escoltis, Que els pagesos no poden morir mai!

PRIMER PREMI
XIII Certamen Literari del Casc Antic

Barcelona, 17 de maig de 2001

JAUME MARINÉ FERRÉ

L'ESPERANÇA DEL PAGÈS

Hi ha un poble molt petit a sota de la Mussara, un poble molt exirer que li diuen Vilaplana.

Té un camp verd i bonic ple de marges i turons i d'avellaners solats per tots els quatre cantons.

Les avellanes són madures i torrades pel fort sol; que això és tan barates serien nostre tresor.

De varietats d'avellanes en tenim gran col·lecció i per això hem decidit de fer-ne una exposició.

"L'avellana és cosa sana" l'adagi ens va ensenyar, però si no les podem vendre, tantes ..., qui se les menjarà?

El pagès viu desesperat pel Mercat Comú i els seus preus, perquè quan un el té pel cap l'altre li marxa pels peus.

"Prenem les coses amb alegria - ha pensat, tot decidit - fem la festa de l'avellana i potser en traurem profit".

Paciència i esperança no manca mai al pagès. Esperarem l'any que ve i com si no hagués passat res.

MARIA RUFINA

L'AVELLANA: EL COR T'HO DEMANA

Sabies que l'avellana és una fruita seca molt bona per a la salut?

La tradició ha propugnat a les fruites seques com a aliments de gran valor nutricional ja que aporten una extensa varietat de substàncies beneficioses. No obstant això, com que són molt energètiques i riques en greix, s'han evitat durant anys per la creença que consumir-les implicava l'augment del pes corporal.

Les darreres investigacions realitzades sobre aquests aliments han donat un resultat sorprenent: no tan sols s'ha demostrat la seva capacitat de prevenir les malalties cardiovasculars, sinó que també s'ha vist que el consum de fruites seques no provoca un augment del pes corporal, tant si es mengen com un suplement a l'alimentació habitual com si substitueixen altres productes equivalents.

El nostre equip vam realitzar un estudi que va demostrar que menjar cada dia petites quantitats d'avellanes (25 grams al dia) redueix significativament els nivells de colesterol de la sang. En total, van completar l'estudi 70 nens (de 10 a 14 anys), 63 adults (de 30 a 45 anys) i 60 ancians (de 65 a 85 anys). De manera aleatòria, de cada sis individus, cinc van menjar el suplement d'avellanes i un va seguir les condicions de l'estudi sense consumir avellanes per tal d'actuar com a grup de control. Les avellanes eren de la varietat "negreta" crues, envasades en bosses individuals i amb una ració diària de 15 grams per als nens i 25 grams per a la resta de grups. A l'inici i al final de l'estudi es van realitzar les extraccions de sang. Al mateix temps, es va controlar el pes i l'alçada de tots els participants i no s'hi van observar canvis importants. Recordem que un gram d'avellanes aporta unes 6 kilocalories; per això, els nens menjaven 90 kilocalories de més cada dia i els adults, 150.

El motiu sembla prou clar: l'avellana és una fruita molt rica en àcid oleic (gairebé un 50% del seu pes) i els aliments rics en aquest àcid gras ajuden a prevenir les malalties del cor, com l'angina de pit, l'infart de miocardi i les feridures, conegudes com a malalties cardiovasculars. El mecanisme d'acció és ben conegut: l'augment de les concentracions de colesterol a la sang és un dels principals factors que desencadenen les malalties cardiovasculars.

Els resultats han estat concloents: menjar avellanes, fins i tot en petites quantitats, produeix, gràcies al seu contingut

en àcid oleic, a més d'altres factors com les vitamines, en especial la vitamina E, els oligoelements, la fibra... un descens significatiu dels nivells de colesterol de la sang.

Actualment, les fruites seques (ametlles, nous, avellanes...) s'han revaloritzat com a components d'una alimentació sana i que poden ser incloses a les dietes aconsellades per a la prevenció de les malalties cardiovasculars. La recomanació actual és consumir uns 25 grams al dia, i unes cinc vegades a la setmana de qualsevol varietat de fruita seca, i és aquesta la quantitat de referència, i l'òptima per a potenciar els beneficis que ens proporcionen aquests tipus d'aliments. Aquesta recomanació sobre les fruites seques contribueix a recuperar un dels components característics de l'alimentació mediterrània. Així doncs, per als adults, l'avellana actua com a factor protector contra les malalties cardiovasculars, i per als nens com a mesura preventiva enfront de la presentació d'aquestes molèsties en el futur.

Per finalitzar, volem insistir en el fet que és difícil de comprendre la trista situació que travessa l'avellana de la nostra terra i que tant ens identifica com a territori. En aquest context, nosaltres volem donar suport a la solució del problema i, des del nostre àmbit, una forma de fer-ho és continuar estudiant els efectes de l'avellana sobre la salut i difondre'n les qualitats.

Equip de la Unitat de Recerca en Lípids i Arteriosclerosi. Hospital Universitari de Sant Joan
Facultat de Medicina i Ciències de la Salut de Reus
Universitat ROVIRA i VIRGILI

Natura
herbolari

Tel. 977 77 16 17
Riera de Miró, 19 • REUS

CR • Subministrament de papereria i escriptori
Pere Benavent, 23 - Tel. 977 75 77 60
Fax 977 75 76 78
Fax comandes 900 65 66 67
43205 REUS

PASCAL PELLICÉ MARINÉ
Electricitat - calefacció

Carrer Major, 40
Tel. 977 81 53 28 43380 VILAPLANA

AUTO ESCOLA
CATALUNYA

Pl. Pius XII, (Les Oques), 8 - Tel. 977 32 23 19 - REUS

RECORDS I ENYORANCES

Deu fer uns cinquanta o cinquanta-cinc anys que l'avellana, com d'altres fruits secs, estaven intervinguts pel govern Franquista i el preu era molt baix.

En aquella època el pagès estava com qui diu *amb l'aigua fins al coll* i ja feia temps que vivia una situació difícil.

Fou precisament en aquell temps quan vingué de visita pastoral a Vilaplana el Cardenal Arriba i Castro. Aquest senyor havia estat capellà castrense amb Franco i era sabut que tenia amistat directa amb el Generalíssim i la seva família.

L'Ajuntament de Vilaplana reunit amb el jutge, metge, sacerdot i totes les representacions catòliques del poble li demanaren *auxili*, per dir-ho d'alguna manera, i li pregaren si podia intercedir per a totes les famílies pageses, aprofitant l'amistat que tenia amb la família Franco. Es tractava de suprimir la intervenció del govern sobre la fruita seca, de manera que fossin els sindicats i les cooperatives les que s'organitzessin per comercialitzar el producte.

Es veu que el Sr. Cardenal va fer bé la seva feina i les avellanes van deixar de ser un producte intervingut. De moment es van pujar setanta-cinc duros el sac i al cap de poc temps ja anaven a cent duros el sac.

La meua família va aprofitar la millora de la situació per fer obres a casa, considerant que a partir d'ara les coses ja anirien millor.

Després d'un temps al Teatre Fortuny de Reus es va fer un homenatge al Cardenal i, per mi, aquest senyor, a més de Cardenal, era també un bon home i un gran amic de l'agricultura. Ara, de tot això, ja en fa seixanta anys.

FELIU CABRÉ SALVAT

COSES DE CASA

Quan l'amic Jordi Mariné, nét de l'entranyable Macià, em va demanar per al Pedrís un article sobre l'avellana, puix es volia fer un número monogràfic, em vaig sentir desconcertat, car jo havia començat a preparar un article sobre els avantpassats del mas de Mariné. Però, una vegada refet, vaig comentar-li que, precisament sobre l'avellana, Vilaplana tenia uns Goigs a la Mare de Déu, la lletra dels quals era del nostre gran poeta Oleguer Huguet, el dibuix del no menys estimat Josep Ferré Revascall i musicats, precisament pel Sebastià Tost (Teodoro) ja traspasat des de molt més temps. Em va semblar que "el detall", tots tres vilaplanencs, valia la pena. I tot seguit vaig començar a pensar en la meua col·laboració. I vaig recordar que un dia.....

Un dia, al revolt que fa la carretera just al mas del Mariné, vaig sentir uns turistes irlandesos que es mostraven estranyats pel fet que els pagesos de la contrada s'haguessin dedicat tan curosament a emmargenar els boscos... I no vaig poder resistir la temptació d'explicar-los que en un temps passat la fil-loxera havia fet estralls de les vinyes del terme i una bona part d'aquestes havien estat abandonades i que els pins havien acabat substituint-los i que des de llavors el principal cultiu havia passat a ser de l'avellana.

Però els temps canvien, diu el més antic dels adagis, i ara veiem que no tan sols va desaparèixer pràcticament el cultiu de la vinya, sinó que amb els cereals va passar el mateix. Curiosament, (malauradament, també) perdiem el pa de cada dia i el vi de l'alegria. I encara en resta testimoni en persones tan estimades com el Sebastià Mestre (Mol) fill d'aquella dona que, a més de ser la Maria del Molí, el molí del moldre, vivia al carrer de l'Era, l'era del batre). Els temps canvien, però l'home no pot viure sense recordar el passat. I ara tenim al menjador de casa, com a penyor del molt que ens va estimar, una ampolla de vi elaborat per l'altre dels fills de la Maria, l'enyorat Amadeu que va ser dels primers que va retornar a fer vi ara amb mètodes casolans. L'incomparable Salvador Simó (Sabaté) va ser el seu "partener". (Qui vulgui aprofundir en aquests coneixement pot veure "Vilaplana a mig segle XVIII", de mossèn Saludes)

L'aparició de l'avellana té, doncs, un marcat flaire salvític. Temps durs al començament van acabar fent del nostre fruit "allò que servia per a comprar pa" (No et mengis les avellanes, que són per comprar pa—es llegirà un dia a l'Anecdolari de l'Oleguer Huguet—I l'altre que respon:— El vent ha fet caure moltes avellanes. I la rèplica que no triga: — Avellanes, rai, pomes i peres!) I és que les avellanes caigudes es podien aprofitar perquè ja eren granades, i "anirien totes al munt"

d'integració comunitària, l'equilibri socioeconòmic amb la nostra terra va definitiva-ment per mals averanys i pren el color crític de les catàstrofes irreversibles. Ha caigut estrepitosament el preu del nostre producte vital, oh Europa!

Avellana, emmalurada fruita i cansada es- perma dins de càpsules de closca, ferida de mort contra els espasmes del segon mil·lenni, desatesa, relegada, agonitzada flegma dins d'un llarg continent de pape- rassa; Tractat de Roma, Acta Única, Maas- tricht Articles, signatures, concessions, im- posicions, acords, estratègies, velocitats de primera i de segona... Mentre ens deba- tem políticament per instaurar-te com la vella deessa mitològica enmig de les dotze comares del veïnat, aquí, al Camp de Tarragona, en aquesta cèl·lula minúscula del teu continent de diversitats i anhels de lli- bertat, se'ns planta davant l'esfondrament patètic de la nostra complicitat secular amb la terra. Agricultura, des d'ara, a casa nos- tra ritmarà amb sepultura, Europa. Davant per davant dels nostres ulls has canviat els teus vestits de gasa, la transparent porosi- tat del teu *supparum* de seda, per una agra mortalla de Tractats de la Unió i t'assem- bles a una dona que fa dissabte i té ordres estrictes d'endreçar la casa comuna, de treure tot vestigi de pols per arqueològica que sigui, per molt *duchampiana* que ens sembli la seva textura, per molt vital a la nostra supervivència i per molts estrats que representi a la coherència de la nostra ge- nealogia sectorial.

Oh, Europa!, dins d'aquesta frenètica dis- posició d'un nou ordre de cohesió d'inte- ressos, de consens i de cooperació econò- mica, un fantasma blau comissionat per Brussel·les ha inoculat a la nostra llavor blanca un virus letal, incombati- ble: el ger- men irreversible del desànim i de l'atzucac. Sense possibilitats de viure ni facultats per procrear, ens ajupim al pes del teu mapa profilàctic, Europa, i som una tribu més que dimiteix de viure, que s'esborra del gran llistat ètnic de les diversitats.

Però ens venjarem (tenim infraestructura per fer-ho). Empudegarem la volta celèstia d'aquest *Mare Internum* amb el tuf infame de la nostra refinaria de cru i les químiques: diòxid de sofre, òxids de nitrogen, hidro- carburs, àcid cianhídric, fosge, clor, àcid flu- orhídric, acrilonitril. Entintarem el blau d'aquest mar de llegendes amb miccions sulfuroses i residus nuclears perquè s'obli- di tot rastre planetari del teu coit mític amb Zeus. I construirem un gran parc d'atracci- ons per estimular i propagar el concepte de cultura del simulacre —tal com ens diu Bau- drillard— i emmascarar així tot vestigi de re- alitat diversa, profunda, mediterrània.

I encara: arrencarem els plataners ombrí- vols de les vores de totes les nostres car- reteres.

SALVADOR JUANPERE

ESTIMAT SR. PUJOL

Estimat Sr. Pujol,
li dedico un verset,
sóc d'un poble de Catalunya
i la dona d'un pagès.

Al poble de Vilaplana
l'avellana era el nostre pa,
però si continua com ara
no hi ha futur per demà.

Nosaltres no sabem fer
com quan s'acosten les eleccions:
anar per places i mercats
buscant vots per tres petons.

El pagès és gent senzilla
i fem manifestacions,
sortim a la carretera
i cremem rodes de camions.

No em sembla bé, Sr. Pujol,
que no faci cas del pagès,
quan ell a les eleccions
va ser el que el va votar més.

Posi's la mà al seu cor ...
pensi en el pobre pagès ...
¿veritat que el que demana,
per Catalunya no és res ?

Sr. Pujol,
escolti bé el nostre eslògan
que repetim sense mesura ni fi ...
"volem viure de la terra ...
i també hi volem morir".

MARIA RUFINA
agost 1996

RODOLINS

Mengeu avellanes torrades
ja veureu si aniran cares.

Amb l'avellana torrada
faràs bona la picada.

Qui un "músic" per postres treu
queda bé a tot arreu.

On es balla la sardana
també s'hi cull avellana.

El pagès del sector de l'avellana
treballa de mala gana.

Si això dura dos anys més,
no quedarà cap pagès.

La xocolata, quin frau !
només hi posen cacau!

Si al setembre massa plou,
avellanes a Salu.

Avellanes i un bon sol
al setembre, si Deu vol.

És un consell de pagès:
"com l'avellana no hi ha res".

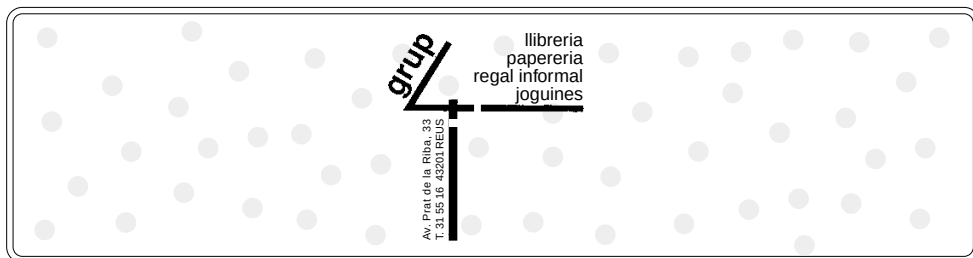
Qui les avellanes ha guardat
les llibretes ha buidat.

Al pagès van escanyant
i molts es van engrèixant.

Si vols viure de l'avellana,
aquest any passaràs gana.

Com més avellanes menjaràs
més fort i robust estaràs.

El preu més ximplet que hi ha hagut
sempre de l'avellana ha sigut.

ODA A EUROPA AMB LLÀGRIMES COM AVELLANES

Com els espermatòzous escadussers i progressivament debilitats del mascle contemporani, així esdevens *Corylus avellana* d'esparsa i cara de veure i baixa de nombre i amb poca persuasió per a fertilitzar ningú, ni que sigui el propi consum intern d'un país incapaç ja de generar la seva pròpia nutrició, la mínima perpetuació de proteïnes, la reserva indispensable de genètiques, entre cadenes, serpentes helicoidals i llaços d'amor com els ressorts indispensables de la pròpia memòria.

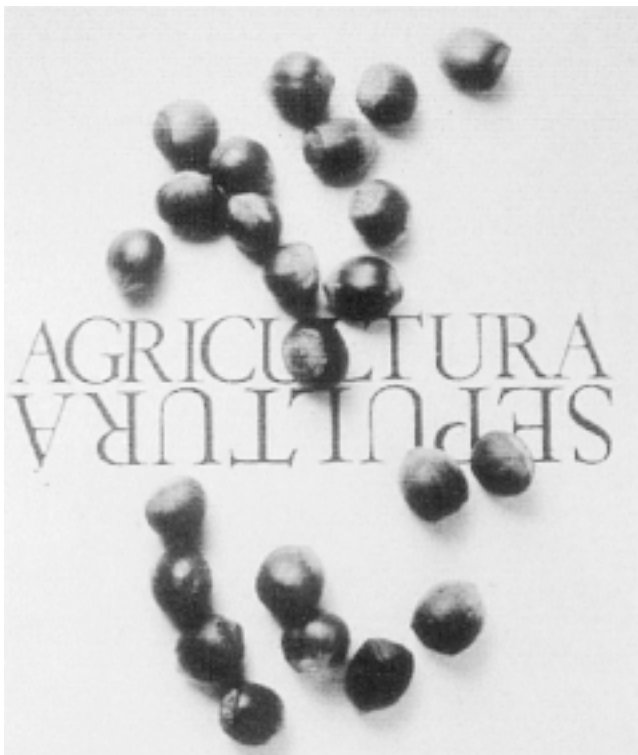
De mitjan del XIX que oïdium i fil·loxera descabdellaren la troca del cultiu de la vinya i l'art de fabricar i perfeccionar els vins de la collita per a teixir el gec d'una reconversió urgent i debatuda teòricament no hi ha hagut al Camp de Tarragona setembre sense collita d'avellanes, sense la solada de color de sang presa que es diposita com pues de pigment en desordre damunt la terra endreçada.

Oh, fruita seca indefugible!

Nucli magnètic de tots els nostres gests, els nostres somnis i la nostra suor!, fa cent trenta anys que et girem entorn com satèl·lits hipnotitzats per un camp de mecàniques deterministes, generació a generació!

Cent trenta anys que guanyares la batalla de la discussió contra la replantació de ceps, cent trenta anys que t'imposares com a cultiu majoritari. En trenta anys durant els quals hem anat modificant estructuralment les nostres cases, i mudant l'obac dels cellers i els cubs frescals per solells magatzems airejats a les golfes del tercer pis. Cent trenta anys recollint-te gairebé una per una, de genolls per terra, a colles, a cants, com un desplegament de ritualització religiosa, com un prec assumit contra l'amenaça fatal que ens trepitja els talons: les males anyades, la incertesa permanent del preu, el flagell imminent dels aiguats... cent trenta anys esgarrapant la terra amb la punta dels dits, deixant-hi les ungles... fins que ens posàrem a festejar amb tu, Europa.

Europa donzella. Europa seduïda. Europa raptada. Europa lliurada a les fogositats del

Agricultura/Sepultura fotografia en blanc i negre. Il·lustració de l'article Oda a Europa amb llàgrimes com avellanes, publicat a la Revista del Centre de Lectura maig de 1993.

déu suprem de l'Olimp a l'ombra d'un planter rib erenc. Europa onomàstica del Vell continent. Europa semita, cultura de navegants que teixiren la xarxa comercial més extravertida de la Mediterrània cinc mil anys enrere! Europa, filla de Fènix. Fins a les costes del Camp de Tarragona i impregnats a la crosta de la pedra del Mèdol de la Tarraco Citerior, els romans ens havien apropiat els conductes del líquid seminal de Grècia i durant dos mil·lennis contemplàvem aquest mar plàcid amb la imaginació prenyada pel

trempe de les mitologies. Ens arriben encara fins a les arenes de Tarragona, Salou, Cambrils, Mont-roig, les antigues salabrors del mar Egeu, les espumes excitades de les costes meridionals de Creta on, a Gortina, el propi Zeus et va posseir amb fúria de brau i estratègies de déu enamorat.

Recomposada princesa fenícia, ens has encaterinat mentre col·lies flors per a les pastures i des del mil nou-cents vuitantaisis que formalitzàvem les nostres relacions

però les pomes i les peres, sense càmeres... es malmetrien totes.

Les avellanes van íntimament unides al pagès "teió". Un símbol esculpit en pedra grisa, obra de l'escultor vilaplanenc Salvador Juanpere, que hi ha als baixos de l'Ajuntament, en pot ser la prova. I quan va faltar el pa, en temps de la guerra, i en el de la postguerra, les avellanes servien per matar la gana. (El doctor Marc, menjava avellanes mentre visitava els malats durant aquelles èpoques de funesta memòria, unint la gana, la salut i algunes vegades la vida i la mort). Tots són símbols -quan tenim temps de reflexionar! Després vingueren els temps de la intervenció, aquell El Dorado d'alguns comerciants de Reus. I un vell amic em deia: Quan veig aquestes grans mansions que s'han fet amb la nostra suor, em sento estafat. Però m'ho deia a cau d'orella, perquè si l'haguessin sentit li haurien dit que era comunista.

És curiós constatar com els nostres governants tenen tant d'interès a evocar el sentit de la solidaritat dels pagesos, quan els necessiten, com d'oblidar-los quan els han utilitzat i han tornat les vaques grasses. Així, quan superada l'època de la intervenció va arribar la liberalització aparegué el fantasma dels turcs. Turquia era una peça clau en la defensa d'Occident, i a canvi de qui sap quants interessos bèl·lics o més concretament logístics inconfessats, segurament que la majoria també inconfessables, els nostres importadors inundaren el mercat nacional de l'avellana amb els seus productes. I la cosa ha continuat tan malament com sempre.

Resulta ara molt trist constatar la manca de voluntat per trobar una solució "normal" al problema, això si és que encara en té. Si sense ser membre de ple de la Unió Europea, els turcs han rebut un millor tracte que els pagesos de l'avellana de casa nostra, què es pot esperar quan ho siguin? De totes formes, el bon amic Josep Mª Anguera Mariné (Carxot), i és un veritable goig aturar-me amb ell quan vaig cap a la Decera, en té una de solució: que el govern, sigui quin sigui, però algun ha de ser, subvencioni arrencar els avellaners no rendibles – que caldria preguntar-nos si ja no són tots. Amb l'import que podrien percebre els pagesos es podrien sentir relativament compensats de tantes penalitats viscudes i no totes inevitables.

Per si quedés algun inconvenient, caldria constatar un altre fet: el Santiago Anguera

Jaume Mariné Ferré

del clima. Copiant el model del senyor Bush, hom podria preguntar-se si no ha arribat el moment d'arrencar els avellaners perquè no es morin. Ja tan sols falta la subvenció, que els motius hi són.

JAUME MARINÉ FERRÉ

Josep Tost
Queviures i Transports
Dr. Mallafre, 12
Tel. 977 81 50 87
VILAPLANA

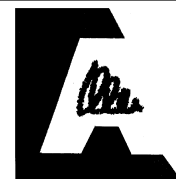
Laurado
FORN DE PA I PASTISSERIA
PA CUIT AMB LLENYA
Arges de Vilaseca 10 Arges Jorjoun May 11
Tel. 315432 Tel. 315024
REUS L'ALEIXAR

Dietètiques Cabré, C.B.

- ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
- HERBORISTERIA
- CONSULTA NATURISTA

C/ Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

AGR BOTIGA

AGR BOTIGA

COOPERATIVA DE L'ALEIXAR

C/ Guardiola, 58 43381 L'ALEIXAR

Tel. 977 815 290

Tels oficina: 977 815 584 - 977 815 105

Hi trobaràs la millor selecció de productes naturals de la terra. Oli, vins i caves amb DO. Gran varietat de fruits secs. A més, productes de qualitat elaborats artesanalment.

Obert cada dia de 10 a 1 i de 5 a 8, diumenges d'11 a 2 (dilluns matí tancat)

L'AVELLANA US FARÀ MÉS LLIURES!!!

Dun temps ençà, el nostre pagès de secà -amb l'aigua al coll i l'ànima als peus de tantes suors malaguanyades- viu esclau del mal govern, aferrat i arrapat a la terra que l'ha vist néixer i créixer tot esperant un miracle que no arriba, ni sembla pas que hagi d'arribar. Mig terme és un botjar i l'altre mig va pel camí de tornar-s'hi. Tot plegat, doncs, un camp perdut!

Lluny queda l'idil·lic plegar avellanes que tan bé va saber immortalitzar el POETA¹ en aquells memorables gojos² ("Acoblada l'avellana / al granat emblanquiment, / De genolls tot Vilaplana / cantí el vostre Naixement [...] Pel setembre quan va en dansa / la senalla i el cistell / dels torralls que l'aire atansa / allunyeu-nos el flagell [...]"), solament l'HIMNE intemporal encara avui se sent *retronar* altiu per valls, cingles i plana.

És clar que ara el flagell més temut és un altre. I ja és prou que als polítics responsables de l'actual desgavell no els caigui la cara de vergonya: deu ser per la barra que tenen, un dels seus puntals. Per a acabar-ho d'adobar, darrerament, alguns caps d'ala d'ONG (i per molts anys... no governamentals; si no, sí que rail!) han gosat culpar les nostres miseres subvencions agrícoles -esgarrireu-vos- de la fam als països pobres; vet aquí una fallàcia tan *simple* com *ximple* (aquest evolució etimològica d'aquell). En bona refé que bon floc els cau a tots plegats, i no pas d'avellanes.

Al poble, la nostra fruita seca per excel·lència ja va a les acabances, però abans no se'n vagi per sempre potser fóra bo de saber d'on ve, si més no el nom; més que més, quan se'n troba tan primerencament documentat el conreu al Camp de Tarragona (segle XIII). Posats que hi estem, doncs, fem-ne cinc

cèntims: Som-hi. L'origen del mot ens du cap a un compost llatí com a forma primigènia, NUCE ABELLANA 'nou d'Abel·la'. El nom, com podeu veure, era NUCE, de *nux*, *nucis*, 'nou' (en francès encara avui l'anomenen *noisette*, diminutiu de *nou*). Molt sovint, però, en aquesta mena de locucions formades per substantiu + adjectiu, la part substantiva del compost s'acabava elidint (no es deia), n'hi devia haver ben bé prou substantivant la part adjectiva per a saber de què parlaven: així, de la inicial NUCE ABELLANA, va passar a dir-se'n simplement ABELLANA. De fet, altres adjectius, en principi indicadors de procedència, van transformar-se en noms: (MALU) PERSICU 'fruita de Pèrsia' > *préssec* o (VASA) CAMPANA 'vasos de Campània' > campana, etc. (aquí *lo nom no fa la cosa*...). Sense perdre el fil, tornem a l'ABELLANA ja emancipada, a partir de la qual les lleis fonètiques del català -com si fossin *peix* i *safra*- engendraran l'actual "avellana", dita en gran

part del domini lingüístic *vellana*, segurament a causa d'una falsa segmentació: *l'avellana* > *la vellana* o d'*avellana* > *de vellana* (de cap manera excepcional: *badia* "abadia", *badejo* "abadejo", *betllero* "abellerol, -a", *nell* "anell", *potecari* "apotecari", *moniàc* "amoniac", *metlla* -encara que també *aumetlla*- "ametlla", etc.; aqueix fenomen fins i tot hauria afectat l'entranyable topònim local *la Riba* < l'"Arriba", l'origen del qual es remuntaria a la trista imposició del castellà als rètols dels carrers³ i no pas al riu).

Però deixem-nos estar de romanços. Si voleu que de bo de bo l'avellana us faci més lliures, anem directe al gra: produïu-lo més gros (així us estalviareu de passar pel sedàs del gra *ganyit*), guardeu-lo també de la humitat (germen de la podridura) i, finalment, mireu de reduir la doblada de la *crifolla*. Després de molts i pesats treballs de camp (al tros, és clar), el bon pagès sap del cert que, altrament lliures...

TIÀ ANGUERA

CREENCES ANTIGUES SOBRE L'AVELLANER

Joan Amades en el seu llibre *Costumari Català* fa referència a diversos costums i creences sobre les avellanes i els avellaners.

Heus ací alguns exemples:

En temps antics hi havia costum de repartir llaminadures a l'església entre els fidels la nit de Nadal, especialment nous i avellanes, fent creure als infants que això procedia del bateig de Jesús.

Segons la tradició el bastó de St. Josep que va florir era de fusta d'avellaner. Per això cada any el dia de Sant Josep, l'avellana floreix.

A l'Abril, per St. Pere Màrtir, en la benedicció del terme, pel Rosselló feien les creus amb branques d'avellaners i espigues de blat. L'avellaner, per als pobles primitius europeus, era símbol de fecunditat.

A la nit de St. Joan per molt indrets del Penedès tallaven branques d'avellaners per fer bastons borinotors, emprats per matar borinots negres que hom creia encarnació del dimoni i del mal esperit.

A Reus creuen que a la nit de St. Joan, com per la nit de Nadal, de tornada, Josep i Maria es deturen a reposar a la soca d'un avellaner on s'adormen dolçament, i les avellanes es tornen angelets que els vetllen el son.

Hom té St. Pere per advocat de les avellanes; se li confia el bon èxit de la collita, i a ell s'encomanen les collidores que, de diversos indrets, fan cap al Camp de Tarragona al temps de les collites. El divendres dels Dolors (Setmana Santa) s'havia celebrat una fira amb moltes parades de torrons de Quesma fets amb avellanes i sucre anomenats també de crocant.

El dilluns de Pasqua els aplecs una mica importants, consumien quantitats grosses d'avellanes. Hom calculava la importància d'un aplec pels sacs d'avellanes que s'hi venien...

A Mallorca a la festa del Corpus hi havia costum de menjar avellanes de les quals es feia gran consum.

Les forquetes emprades per cercar aigua són obligatòriament d'avellaner. També ho eren les varetes màgiques dels antics bruixots.

Els pastors de la província de Tarragona i d'altres indrets feien gaïates de fusta d'avellaner per manar el bestiar; deien que eren bastons que donaven gràcia, bastons de virtut per dominar els animals. També posaven fulles d'avellaner a la llet per guardar-la de bruixeries, igualment en duïen al sarró per tal d'estar salvats del dimoni.

EL SR. RECTOR

PREGÀRIA PER L'AVELLANA DEL PAGÈS DE VILAPLANA

Us demanem, santa Rita, que tinguem bona collita.

Papa i màrtir Fabià, que no s'esboïri el safra.

Patriarca sant Josep, que l'arbre no passi set.

Feu, oh bondadós sant Job, que no surti cap badoç.

Deslliureu-nos, santa Clara, de vent i de pedregada.

Sant Isidre llaurador, feu que ploqui en abundor.

Us demanem, santa Olga, que no vingui aranya roja.

Deslliureu-nos, sant Simó, de plagues del diabló.

Sant Cosme i sant Damià, que no es quedin a mig gra.

Protegiu-nos, sant Feliu, de les plagues de l'estiu.

Santa Rosa i sant Ramon, que es conegui en tot el món.

Sant Joaquim i santa Anna, que tothom mengi avellana.

Madona santa Maria, que no en portin de Turquia.

Gloriós sant Sebastià, que la puguem exportar.

i copatró Joan de la Creu, que les paguin a bon preu.

PEPITA JÚLIA
octubre 1988

ENTRE AUTOT

CARBURANTS VILAPLANA

DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

Comandes: 977 755 816

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

Av. Catalunya, 5 3r 1a
Tel. 977 816 489 Mòbil 610 282 029

43365 ALFORJA

LES AVELLANES A LA MÚSICA I A LA POESIA

Us heu preguntat alguna vegada, per què s'anomenen "Postres de música" les postres integrades per fruites seques (avellanes, ametlles, nous...) ? L'explicació que he arribat a posseir és que, abans, per a poder gaudir del sabor exquisit d'aquestes fruites seques després d'un bon àpat, havies d'agafar un trencador i trencar-les. - Ara es serveixen ja trencades - i es feia una musiqueta -tríc, trac, tric , trac - com si es tractés d'una música feta amb instrument musical de percussió. Així doncs, apareixen ja les avellanes dins la Música.

En els Goigs en llao de la Nativitat de la Mare de Déu, el primer vers parla de l'avellana:

"Acoblada l'avellana al granat emblanquiment,
de genolls tot Vilaplana canti el vostre Naixement."

La poesia és del nostre poeta vilaplanenc Oleguer Huguet i la música del nostre músic Sebastià Tost (Sebastià Teodoro). Recordo en aquest instant la lletra d'una cançó que cantaven les nostres àvies, que deia així:

"Ai! mare deixeu-m'hi anar a Alforja a plegar avellanes,
cantarem quatre cançons als fadrins de Riudecanyes."

Ha arribat fins a les meves mans una partitura musical amb lletra del prevere Ramon Bergadà i música també del prevere Ramon Boqueres la lletra de la qual diu així:

<< Al bell camp de Tarragona, sota als arbres en rodona
tot plegant la fruita bona, cantarem el bell cantar:

"Santa Madalena, l'avellana és plena;
Sant Feliu l'avellana surt del niu..."

L'avellana rica i maca, representa un capital,
val cent duros cada saca, cada almosta un dineral.
N'és Riudoms riu d'avellana, cull-ne almistes Almoster,
n'ompla els carros Vilaplana i els seus coves Alcover.>>

En el Costumari català de Joan Amades en el volum IV i en la diada de Santa Magdalena s'hi poden llegir tots aquests refranys: Per Santa Magdalena, l'avellana plena i per Sant Llorenç clava-li les dents.

Per Santa Magdalena, l'avellana plena i per Sant Llorenç ja no n'hi ha gens, etc.

Quan encara la mecanització de les labors agrícoles no havia entrat als nostres camps i la recol·lecció de les avellanes, la principal collita de Vilaplana, es feia a mà, plegant-les amb els dits, fent el grapat i tirant-les a la senalla, la música feta cançó es deixava sentir per tots els camps d'avellaners, perquè els plegadors i plegadores, vinguts molts d'ells de pobles llunyans, cantaven cançons dels principals cantants del moment, tant de sarsuela, com d'òpera com de cants populars i ballables. ¿ Qui no recorda els cants que es sentien cantant imitant o interpretant les mateixes cançons que l'Emili Vendrell ("A la Taverna d'en Malloll", "El Moliner se'n va a la font") en Marcos Redondo ("El cantar del arriero") en Ricardo Mairal "La tabernera del Puerto" o les cançons de l'Antonio Machin ("Dos gardenias", "Angelitos negros") d'en Jorge Sepúlveda ("Camino verde") i un llarg etc., etc., que no acabariem mai d'assenyalar?

De tot això, ara, ja només resta el record, però si que sempre podrem gaudir recitant aquest refranys i d'altres com: "Per Sant Feliu i sant Pere l'avellana surt de l'ourera". "Per Sant Feliu l'avellana surt del niu". "Per sant Llorenç l'avellana es menja sense dents". "Per sant Roc l'avellana surt del floc". "Per Sant Bartomeu cull l'avellana de tot arreu" o si més no la poesia que va escriure l'erudit poeta català en Guerau de Liost i que s'anomena "Les minúscules avellanes".

JAUME MESTRE

LA FESTA DEL 8 DE SETEMBRE

El dia 8 de setembre és la festa de la Nativitat de la Mare de Déu. Aquesta festa es comença a celebrar el segle VI a Jerusalem on es venera el lloc on se suposa que va néixer la Mare de Déu, avui, basílica de Santa Anna. La festa fou senyalada nou mesos després de la Concepció Immaculada de Maria. Sota el papa Sergi I, un pontífex d'origen oriental, i per influència dels monjos d'Orient vinguts a Roma, aquesta festa entrà a l'Occident, a finals del segle VII, juntament amb altres festivitats de la Verge Santíssima. A Roma sempre fou celebrada amb gran solemnitat. A la litúrgia de l'Església només celebrem el naixement de dos Sants: el de la Verge Maria i el de Sant Joan Baptista, els altres Sants en celebrem el dia de la seva mort.

Per la fe dels cristians el Naixement de Maria significa l'aurora de la salvació així com l'Assumpció al cel és el dia del triomf final. A la Missa de la Nativitat es llegeixen aquestes paraules: "La Nativitat de Santa Maria Verge fou esperança de tot el món i alba de salvació".

Aquesta festa de Maria és la pròpia de moltes advocacions i santuaris que la pietat del poble cristià a través dels segles ha dedicat a la que és Mare de Déu i Mare nostra. Montserrat, Núria, Covadonga, Pilar, Lourdes, etc. El punt de partida d'aquestes festes és la presència d'una imatge de la Mare de Déu venerada en un lloc determinat. Per això es pot dir "la Mare de Déu de..." en el sentit de "venerada a...". Els fidels que visiten la imatge de Maria en aquest lloc, veneren aquella que la imatge representa. No veneren pas "una" Mare de Déu, sinó "la" Mare de Déu. Aquestes són les festes de Maria popularment anomenades "marededéus trobades".

Naturalment, com en totes les festes marianes, el centre de la nostra fe continua essent Crist, el Fill.

A la història de la Parròquia de Vilaplana, consta des de sempre, que té per titular i Patrona la Nativitat de la Mare de Déu. Això es dona a conèixer i es ratifica a l'acta de la benedicció i inauguració del temple actual. Diu així: "Die 7 de Setembre de 1739 - Se a fet la Benedicció de la Iglesia Nova... Assistiren lo Rent. Rector Francisco Sirvent Rector de esta Vila y lo Reverent Mosen Emanuel Nebot y lo Reverent Mon. Joan Pallicer y lo Pre. Sebastià Mestre Religios dominico y lo Pre. Rafel Salvat religiós de St. Franch. qual predicà lo die 8 de Setembre, Die dela Nativitat de Nostra Sra. Titular de esta Vila. Die de la Primera Misa se cantà en la Iglesia Nova...".

Encara que, per circumstàncies sens dubte legítimes, aquest dia fos traslladat, el motiu religiós de la festa és la Nativitat de Maria.

EL SR. RECTOR

CALA PEIRONA

RESTAURANT

Carrer Àngel Guimerà, 1 43380 VILAPLANA

Telèfon 977 81 51 71

LA COLLITA D'UNS ANYS ENÇÀ

Fa molts segles que l'home ha après ha treure profit del cultiu de la terra i aquí, al camp de Tarragona, des de la fil·loxera, aquest cultiu ha estat bàsicament l'avellaner. La recollida de l'avellana, però, ha anat variant al llarg del temps i els pàgesos s'han ajudat i de vegades inventat diferents materials i tècniques per tal d'aconseguir que la recollida del producte fos el més ràpid i menys pesat possible. Ja fa anys que el so del capvespre a Vilaplana als mesos de setembre i octubre no és el que feien els ases i matxos picant contra les llambordes, ni les corioles amunt i avall pujant sacs cap a les golfes, sacs que s'havien recollit de genolls per sota els avellaners repassant soques i omplint senalles.

S'explica que el iaio Fum, avi de l'Albert Damo, ja escombrava les avellanes fent munts al mas de Malladré perquè les recollissin els que tenia a jornal, però s'arregljava molta terra i no acabava de ser prou eficient el mètode.

De cop els jornals es feien amb la gent del poble, bàsicament dones i joves que anaven a plegar, espigolar i a tallar herba. Després van començar a venir gent de les terres de l'Ebre (Rosell, Montells, Nonaspe, Alfara...) les famílies repetien any rera any i la temporada podia allargar-se fins a l'oliva.

Per a més de quaranta anys és fàcil recordar aquelles famílies, de vegades senceres, que venien a viure a Vilaplana una temporada cada any. Això és clar, a banda dels que ja s'hi van quedar a viure.

Després van arribar plegadors del sud, d'Andalusia. De cop a cavar, després avellanes, olives..., primer sols, després família i molts a viure-hi.

Els plegadors repetien molts anys per les mateixes cases que els facilitaven lloc per viure. Aquesta era la procedència majoritària de la gent però anys enrera havien baixat gent de Prades per ajudar durant la collita.

En aquesta època les avellanes s'amuntaven a les golfes i si eren humides, escampades per tota la casa. La temporada s'allargava molt i tot es plegava a mà i net.

Un setembre es van començar a veure raspalls negres grans i pesats dalt dels remolcs, perquè animals ja n'hi havia menys i unes pallenyas rodones, quadrades... començaven els invents i les innovacions i encara no s'han aturat.

D'aquelles primeres pallenyas de les olives s'hi van canviar les teles metàl·liques per tal d'aconseguir el resultat més òptim: menys pedres, més avellanes, que no se'n colin... Van seguir els purgadors d'olives, després d'avellanes, els raspalls metàl·lics de vano. Hi havia dos problemes bàsics treure les pedres i treure brossa. El primer es solucionava passant les avellanes per l'aigua i eixugant-les al tros mateix.

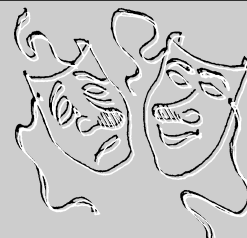
Sembla que tot el territori donava tomb al mateix: contactes a Valls, la Selva, Reus, Maspujols, Vandellòs, Riudoms... tothom provant, canviant, afegint per tal de millorar la manera de portar la collita a casa ràpid i al més net possible.

Arriba el ventilador del Baldrich. N'hi havia un al poble a cal Pepito, i més d'una família hi anava a netejar les seves avellanes o només a mirar com funcionava. Llavors els sacs eren molt de temps a casa, tot i que hi havia la possibilitat de vendre'ls i cobrar-los al moment.

TERESA MATEU

Grup de
Teatre
de Vilaplana

BARCELONA FILBERTS

Filberts perquè l'avellana és madura –segons els anglesos– per sant Filibert, que l'Església celebra el dia 20 d'agost.

Explicaré una anècdota d'ara fa cinquanta anys, relacionada amb les *hazelnut kernels*, que és el gra. L'empresa a la qual treballava em va enviar a la Suïssa germanica per uns negocis especials que vaig entendre aviat i que requerien discreció perquè no eren del tot legals però eren consentits a fi que l'Estat espanyol pogués alleugerir una mica el terrible desequilibri econòmic internacional que arrossegava. Sent a Suïssa, encaparrat en aquella mena de transaccions, de Reus em van explicar que una gran cooperativa helvètica –no en donaré el nom, perquè no serviria per a res, però faig notar (per als qui haguessin estat en el negoci de les fruites seques en aquella època) que no era la Konsumverein–, amb l'argument que la mercaderia no estava en bones condicions, rebutjava un vagó de gra que li havien enviat (llavors encara tot anava per tren, o per mar). Em van demanar que anés a Zuric a veure què realment passava i provés d'arreglar-ho.

Ja em teniu cap a la gran ciutat capdavantera de la Confederació en comerç, indústria i finances. Encara feia fred; potser era al final de març i havia tornat a nevar. Això sí: al tren, als tramvies, a tots els locals hi havia tanta calefacció que de cap manera no podies enyorar la gelor generalitzada d'aquest país nostre on la fama enganya dient que no fa mai fred.

Herrn Hübsch (o una cosa així) m'esperava amb les ungles esmolades. Vam obrir uns quants sacs dels que encara eren intactes. Vam treure mostres –tantes com en vaig voler– i, a l'atzar, vam triar cent grans. Els vam anar obrint per la meitat i em vaig començar a esgarriar. Herrn Hübsch (o una cosa així) tenia tota la raó. Allò era imprevisible. No recordo quin va ser el percentatge de cors florits. En tot cas, un percentatge molt alt. Impresionant, ho repeteixo. Davant d'aquella situació, vaig estripar les cartes. Tota proposta de compensació seria rebutjada sense paliatius. Li vaig dir:

—Mireu, Herrn Hübsch (o una cosa així) podem donar per acabada la meua intervenció. Passaré a Reus un informe objectiu d'aquesta entrevista i ja us entendreu directament.

Llavors, com si Herrn Hübsch (o una cosa així) i jo haguéssim fet les paus, amb un to si fa no fa d'amic a amic –és un dir–, va començar:

—Ara us ensenyaré, a títol de curiositat, una partida que acaba d'arribar de Turquia (ja feia quasi set anys que s'havia acabat la guerra i els turcs començaven a treure el nas).

Vam fer la mateixa prova, com si també busquéssim floridures. I, res de res. Totes les intimitats d'aquells grans vinguts de vora la mar Negra van resultar perfectes, impecables, sense el melic al mig.

Per aquí, la propaganda havia arribat a fer creure als pagesos avellanaires que les fruites d'ells eren les millors del món i que les que es collien per allà a l'Anatòlia no valien res, que es tornaven rànies de seguit i no sé quantes coses lletges més. Bona gent, bona fe, crèduls, els pagesos de casa nostra. I més aviat perversos –que m'excusin el mot– els capitans cooperativistes i els comerciants, trencadors, especuladors i exportadors de l'època daurada de la intervenció –del franquisme, fet i fet– i de les seqüeles subsegüents.

Aquell dia, a Zuric, em va caure el món al damunt. Vaig pensar que, si aquí no s'espavilaven a millorar la qualitat –i per a això s'h'an de menester enginyers agrònoms i no pas demagògies o pseudotècniques pagesivoles–, a llarg terme les perspectives seran descoratjadores i, a partir d'aquell moment de Zuric, que era quan començava a afuixar la gana col·lectiva que havia generat la conflagració llavors recent, em va semblar que el carro entrava al pedregam. Mentre hi va haver gana, tothom s'ho menjava tot, encara que fos dolent. Però el 1952 els paladars es començaven a afinar, a Europa, i començaven les abundàncies i les seleccions. En canvi, per aquí, a casa nostra –on encara hi havia targetes de racionament per a certs productes–, continuaven proclamant les excel·lències de les Negretes (no de la mar Negra), amb el melic funest al centre, tant si eren de l'última collita com de la de diversos anys enrere, ben conservades –això sí– en llocs no gaire secs perquè no perdessin humitat més enllà del compte. Ja sé que és un tema molt complex i que els pagesos l'únic que feien era protegir-se contra la devaluació constant de la moneda –potser tornaria (ningú no gosa

va dir que no) una estafada com la que ens va fer Franco el 1939, que va donar per invàlids els bitllets emesos per la II República, i pagesos i pobrissalla ens vam quedar a les capses– i els múltiples controls nocius per als uns i lucratiu per a uns altres. El tema encara no ha estat estudiat seriosament per ningú, fins ara.

Però no tot s'acaba en això. Vaig saber més tard el que ara diré. Enraonies, però de bona font, si més no aparentment. Als senyors d'aquest club de capitalistes que és el Mercat Comú –i que em permetin la llibertat els que en són entusiastes; jo potser també en seria si agrupessin nacions i no estats (uif, que complicat que és el món!)– un dia van comentar: —No trobeu que la xocolata ens podria sortir més a compte si les avellanes turques no haguessin de pagar uns aranzels tan alts? —Oh! I tant!

—Doncs, mira: inventem-nos un article que en permeti l'entrada amb un aranzel com si Turquia formés part del nostre Club, encara que no en formi, o amb un aranzel més o menys semblant.

I ells, que són tan llépols com nosaltres, van poder fabricar i exportar xocolata i altres coses llamineres amb primera matèria vinguda de fora del Club, però com si vingués de dins, o per l'estil, i que així resultaven més barates. Era un moment en què el país que produïa les *Tarragona kernels*, *produce of Spain* –a cap dels ricassos de casa no se li va acudir mai de marcar els sacs amb *produce of Catalonia*, no fos cas!– encara no era membre del club de potentats i els seus articles eren sotmsos a aranzel complet, sense rebaixes. Quan hi va entrar, els que governaven a Madrid (que potser eren els del psoc), no van tenir en compte res d'això; al capdavant, a qui perjudicava no tenir-ho en compte era als catalans i, fet i fet, *tant mieux*.

Sempre ho veureu així: qui té la paella pel mànec fregeix. Els uns fregeixen i els altres –els pobrissos de sempre– queden fregits, i fan un crec-crec deliciós quan els mastegues, quan els de dalt els masteguen. I els deixen ben triturats. Porten dentadures d'or groc i també d'or blanc. Ben arrepapats en poltrones opulents, mentre els preparen el bany turc de cada dia que volen.

RAMON AMIGÓ

fototeca

Aquest apartat voldria ser una mirada històrica del nostre poble, Per aquest motiu, si teniu alguna fotografia d'interès històric, us demanem que us poseu en contacte amb qualsevol membre de la revista

SENALLS PLENES

Collita del 1917 o 1918

Plegadors:

(D'esquerra a dreta)
Rita Poncell
Dolores Teodora
"Senyor" Sisquet Potecari
Mercé Bidó
Madalena Faves

(Agenollats)
Josepet Aymamí
Josep Aymamí (Fill)

És un bonic testimoni de com van ser els començaments "d'anar a plegar avellanes".

Tot i que vam seguir amb el mateix sistema fins fa uns 25 anys: de genolls, plegant-les una a una.

Però, tot i que el mètode hagi canviat radicalment, encara hi ha nostàlgics, que si no en pleguen unes quantes amb la senalla d'espert, els fa l'efecte que no han plegat la collita.

Per això hem pensat que és una bona imatge que ens recorda aquell començament. Els més joves quasi no ho han conegut i, els més grans ho recorden amb una mica d'enyorança?.

TERESA SERRA.

 "la Caixa"

Pg. La Mussara, 1
Vilaplana del Camp

PINTURA DECORATIVA
Josep Ma. García

Tel. 977 81 50 78

BAR

• VARIETAT DE TAPES
• ENTREPANS
• LLESQUES
• ESMORZARS

C/ Casal, 3 • Tel. 977 81 56 52 • 43380 VILAPLANA